

„Sok időbe telt, amíg be tudtam ismerni magamnak, hogy nem kell tökéletesnek lennem, a világ sem az, nem kell többet mutassak, mint ami vagyok. Egyszerűen lehetek az a tanár, aki vagyok. Évekig a gyengeségeimen akartam javítani, de rájöttem, hogy nagyon nagy munka, s ahogy Babits mondaná: tovább magamnál nem jutottam.”

TARTALOM

1. láthatár

Kitekintés: európai országok iskolái volt diákok szemszögéből – Ukrajna – Lőrincz Anna írása

6. tanárszemmel

Világga kiáltott haraggal gondolni egykori iskolára, tanárookra [2.] – Kerekes Edit írása

14. portré

Kárpótól a gyerek tudásra való nyitottsága [2.] – Antal Erika beszélgetése Kovrig Magdolna erdőszentgyörgyi tanárnővel

18. tanárszemmel

A csodahármas, avagy az együttműködés útvesztői – Mihály Gyopár-Henrietta írása

22. magánterület

Hiszem és félem – László Noémi írása

23. hivatalos

2. lélekjelenlét

Bolhából elefántot, vagy ennél több? – a gyerekkori csúfolódás okairól – Matei Linda írása

8. óvoda

Ingerkörnyezetet teremteni, hogy hallja a gyerek a nyelv dallamát – Végh Balázs írása

16. szülői szemmel

Kérdések egészséges szövevényében – Bartha Réka írása

4. láthatár

Bölcs[ődés] döntés előtt az önkormányzatok – Szucher Ervin interjúja

10. tanterem

Költészetnap tanár-diák dialógus József Attila-verseken keresztül – Hermán Dániel írása

20. tanárszemmel

A királyi szerelvény – Bogdán Emese írása

FOTÓ: CZINZEL LÁSZLÓ

12.

Költészetnap közös ünneplés télies időben – Dsida-vers hangzott el Szatmárnémetiben

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel

• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport

• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok

• magánterület • térkép

**Olvassa a
Magyar Közoktatást
a 2023-as évben is!**

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2022–2023-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreatív fejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagainkat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatatas> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatatas

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Kitekintés: európai országok iskolái volt diákok szemszögéből – Ukrajna

Míg Romániában és Törökországban 12 évet járnak iskolába a gyerekek, Ukrajnában 11 évet, Olaszországban pedig 13 évet töltenek el a tanintézményekben. A különböző országokban a tantárgyak, tanterv és az oktatók hozzáállása is teljesen más, az érettségi követelmények pedig szintén eltérőek. Cikksorozatunkban több, különböző országokból származó egyetemista mesél az otthoni iskolarendszerről, annak pozitív és negatív vonatkozásairól, és arról, hogy mit változtatnának meg, ha lehetne.

Túl fiatalon fejezik be az iskolát, így nehéz a pályaválasztás

Anna Havriluyk a nyugat-ukrajnai Zsitomirban született, jelenleg Lengyelországban tanul ösztöndíjjal. 21 éves. Szülővárosában a 24-es számú Ökológiai Líceumban végzett. Mint elmondta, nagyon szerette az iskolát „annak minden negatívumával együtt”, mert az osztálytársaival jól kijöttek, remek hangulat volt a tanteremben, és az iskolában könnyen szerzett barátokat. „Egész nap együtt vagytok, együtt tanultok, jókat beszélgettek, nevettek, ezért jó az iskola. Ugyanakkor sok olyan emberrel is találkozol, akik különböző városokból jönnek, a mi iskolánkban legalábbis így volt. Ukrajna különböző településeiről tanultak nálunk” – emlékezett vissza.

Anna Havriluyk szerint a legnagyobb negatívuma az ukrán oktatási rendszernek, hogy a gyerekek nagyon hamar befejezik az iskolát, 5–6 évesen kezdik el és 15–16 évesen érettségiznek, ami azért rossz, mert olyan fiatalon nem mindenki tudja eldönteni, milyen szakmát, egyetemet válasszon. Anna 16 évesen fejezte be a líceumot, és annak ellenére, hogy korábban sok kémiát és biológiát tanult, később a jogot választotta. „Nagyon szerettem az iskolában a biológiát és a kémiát, nem is tudom, hogy miért választottam a jogot később... Talán azért, mert ismertem egy jogászt, aki nagyon szimpatikus volt. Amikor 16 éves voltam, mindent ki

akartam próbálni, egyszer ügyvéd akartam lenni, máskor orvos, és nagyon nehezen döntöttem el, hogy mit akarok végül is tanulni. Amikor befejeztem az iskolát, két évet a szülővárosomban tanultam, otthon laktam, majd egyetemet váltottam, és egy másik városba, Harkivba költöztem el” – mesélte. Az ukrán diák úgy változtatna a közoktatási rendszeren, hogy később fejezzék be a gyerekek az iskolát: szerinte 19 évesen lenne a legideálisabb, amikor már tisztában vannak azzal, hogy milyen pályát választanának. Ugyanakkor 15–16 évesen nagyon nehéz elköltözni otthonról és önállósodni, szükség lenne még a család támogatására ebben a korban. Véleménye szerint az is baj az oktatási rendszerrel, hogy nagyon sok tantárgyat tanulnak, nagyjából 18 tantárgy kötelező líceumban, így Anna például mindennap 12-től 6-ig volt iskolában, majd a nap végén még házi feladatot is kellett oldania.

Nehéz az érettségi, a követelmények évről évre változnak

Anna Havriluyk szerint sok olyan tantárgy van, amit ki kellene már venni a tantervből, Ukrajnában ugyanis líceumban van kultúra, egészség- és polgári nevelés, kézművesóra, vagy olyan tárgy is, amely keretében arról tanulnak, hogy hogyan védjék meg a hazájukat – a fiúk megtanulnak puskával lőni, a lányok pedig elsősegély-tanfolyamon vesznek részt –, de van ökológia, asztronómia és gazdasági órájuk is. A líceum utolsó évében például a hat főtantárgy után vannak még felkészítő óráik is az érettségire, amelyekért fizetni kell, általában ezeken magyarázzák el részletesebben a leckéket a tanárok. „Ha jó jegyet akarsz szerezni, akkor ezeken részt kell venni. Az iskolában nem magyarázzák el annyira jól a leckét, mint ezekben a kisebb csoportokban” – tette hozzá. Mint kifejtette, Ukrajnában négy tantárgyból kell érettségizni, ő ukrán nyelvből, történelemből, angolból és matematikából érettségizett, de ezeket ki lehet választani több tantárgy közül, annak

függvényében, hogy milyen egyetemet választ később a diák. Ukrajnában ugyanis az egyetemi felvételin három vizsga jegyének az átlagát nézik. „Amikor befejeztem az iskolát, nagyon boldog voltam, mert az érettségi Ukrajnában nagyon nehéz. Amikor érettségiztem, éppen nemrég

Anna Havriluyk

változtattak megint a tanterven, és csak a vizsga előtt néhány hónappal tudtuk meg, hogy mik lesznek a tantárgyak és követelmények” – mesélte. Anna annak ellenére, hogy csak 21 éves, már öt éve befejezte az iskolát. Mint mondja, már nem minden ugyanolyan az oktatási rendszerben, mint régebben, hiszen minden évben változtatnak valamit a tanterven, és minden évben változik az oktatásügyi miniszter is. Hozzátette, a koronavírus-járvány és a háború is befolyásolta az oktatási rendszert, szerinte most picivel könnyebb a tanterv, mint nekik volt.

Hogy egy jó dolgot is kiemeljen az ukrán oktatási rendszerről, Anna elmondta, pozitívumnak tartja, hogy az iskolában hazaszeretetre is nevelik őket, például a szünetben napi egyszer eléneklik közösen az ukrán himnusz, ami szerinte a fiatal generációknak jót tesz, hiszen ezáltal érezhetik, hogy összetartoznak.

(Sorozatunk következő lapszámunkban folytatódik.)

LŐRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Bolhából elefántot, vagy ennél több? – a gyerekkori csúfolódás okairól

Minden szülőnek elsődleges célja, hogy megóvjja gyermekét a fájdalomtól, a sérüléstől, legyen az fizikai vagy lelki. Ám sajnos nem áll hatalmunkban teljes mértékben kikerülni az olyan jelenségeket, mint az iskolai csúfolódás, gúnyolódás, megszégyenítés, kiközösítés, melyek akár egy egész életre képesek mély sebet hagyni a gyermekben.

„Te nagyon kövér vagy”

Az iskolai, diákok közti csúfolódás, ma-napság elterjedtebb angol megnevezése szerint a bullying egyáltalán nem újszerű jelenség. Emberi természetünkől fogva ahogy képesek vagyunk a jóra, ugyanúgy képesek vagyunk a rosszra is, viszont az nem mindegy, hogy melyiket helyezzük előtérbe, melyiknek engedünk utat az életünk bizonyos helyzeteiben. Felnőttként egy konfliktushelyzetben, kellő mennyiségű élettapasztalattal a hátunk mögött nagyobb eséllyel döntünk úgy, hogy embertársunk megbántása helyett inkább megpróbáljuk megérteni őt, és közös nevezőre jutni, együttérezni vele. Óvodás és kisiskolás korban ezt semmiképp nem várhatjuk el a gyerektől, ezért is gyakoribbak ebben a korszakban a csúfolódások. A kisgyermek, amikor saját énjé felfedezése közben észreveszi, hogy ő más, mint a többiek, sőt mások nem olyanok, mint ő, megfelelő határok nélkül igen bátran és könnyen képes a társait különböző megjegyzésekkel illetni, gyakran megbántani, méghozzá anélkül hogy tudatában lenne annak, hogy ezzel fájdalmat okozhat. „Te nagyon kövér vagy”, vagy „nem akarok játszani veled, mert te még pelust hordasz”, vagy „lassú vagy” – és ehhez hasonló hangzanak el. A hasonló kijelentések egyre durvábbak lesznek, ahogy a gyermek eléri a kamaszkort. Jogosan tehetjük fel a kérdést, hogy akkor miért van az, hogy az effajta viselkedés csak néhány gyereknél figyelhető meg, a többségnél pedig nem? A válasz teljes mértékben a neveletésben rejlik.

Hatalmat, győzelmet él át a csúfolódó

Még mielőtt tüzetesebben áttekintenénk, milyen nevelési stratégiák segítenek a szülőnek és pedagógusnak a csúfolódás kiküszöbölésében, nézzük meg az okokat, amelyek miatt kialakulhat a gyermekben ez a nemkívánatos viselkedés.

A csúfolódás a legegyszerűbb magyarázatában nem jelent mást, mint az agresszió szóbeli formáját, melynek célja az embertársunk fölé való kerekedés. Azáltal, hogy negatív jellemzőkkel illetem a másik felet, próbálom kivívni annak tiszteletét vagy félelmét, miközben az illető manipulálhatóvá, irányíthatóvá válik.

**„Te nagyon kövér vagy”,
vagy „nem akarok játszani
veled, mert te még
pelust hordasz”, vagy
„lassú vagy” – és ehhez
hasonlók hangzanak el.
A hasonló kijelentések
egyre durvábbak lesznek,
ahogy a gyermek eléri a
kamaszkort.**

Ennek hatására a csúfolódó fél hatalmat, győzelmet él át, ami még jobban növeli az önbizalmát, sőt további bántalmazásokra ösztönzi őt, főleg akkor, ha tettein mások is (osztálytársak, barátok) jól szórakoznak. Mindazonáltal a csúfolódó gyermeket más dolgok is motiválhatják abban, hogy érzelmileg bántsa a társait. Ilyen tényező lehet a feszültség levezetése, az önigazolás, a figyelemre, illetve kontrollra vágyás, a törődéshiány, sőt, akár az ingerszegény környezet okozta unalom is. Sajnos azok a gyerekek, aki saját belső feszültségük oldására használják „gyógyírként” a bántalmazást kevésbé népszerű

társaik ellen, otthon nem a megfelelő példát tanulták el a szülőktől a feszültség kezelésére. Általában az ilyen családokban nem csak verbális, de fizikális bántalmazásnak lehet szem-, illetve fültanúja a gyermek, aki úgy értelmezi, hogy csak ez az egy út vezethet ahhoz, hogy megoldja a saját konfliktushelyzeteit.

Figyelemfelkeltés és unalom

Az önigazolás leggyakrabban akkor játszik szerepet, amikor a gyermek másokat hibáztat a saját problémái miatt, azaz nem vállal felelősséget. Azzal, hogy bántja az általa hibáztatott felet, magasabbra értékeli önmagát, ami természetesen nem vehető komolyan a racionálisan gondolkodó ember számára. Nagyon sok gyermek viszont pusztán figyelemfelkeltés és törődésre való vágyakozás miatt folyamodik a csúfolódáshoz, melynek hátterében egyértelmű dolgok állnak, hiszen senki sem szereti, ha levegőnek nézik. Talán azt hinnénk, hogy az unalom, az unatkozás nem veszélyfaktor a gyermek fejlődését tekintve, viszont mégis számtalan gyermek esik áldozatául az unatkozó tinédzsereknek. A tipikus „történnem már valami”, és a „gyere, kössünk bele valakibe” gondolkodásmód egyenes út a csúfolódáshoz. Az iskolákban sajnos népszerűségi verseny folyik. Ki a legjobb tanuló, ki a legjobb sportoló, ki öltözik a legvagányabb ruhákba, ki az, akinek mindenki keresi a társaságát stb.? Nem beszélve arról, hogy ki nek mennyi követője van a közösségi oldalakon. Egy egészséges osztályközösségben elkerülhetetlen a különböző csoportok, azaz klikkek természetes kialakulása, mivel mindannyian különböznek, de mégis találnak néhány társukban olyan hasonlóságokat, amelyek jobban vonzzák ahhoz a bizonyos klikkhez, mint egy másikhoz – ahol esetleg kevésbé tud a gyermek azonosulni a tagokkal. A gond akkor kezdődik, amikor

a klikkek egymás ellen fordulnak, nem fogadják el, sőt nem tartják tiszteletben különbözőségeiket.

Ahol nincs érzelmi terror

Azokban az osztályközösségekben, ahol az elfogadás, a megértés és az empátia nem csak holmi „idegen szavak” az interneten, kevésbé jellemző, vagy szinte egyáltalán nem találkozunk a csúfolódás, a kiközösítés és az érzelmi terror jelenségeivel. Természetesen ennek hátterében sokévtényi következetes szülői és pedagógusi munka áll. Az ilyen típusú osztályokban egy közösségként, nyíltan elítélik és közösen féken tartják a diákok bántalmazó akcióinak elszabadulását. Teszik ezt úgy, hogy olyan értéket képviselnek viselkedésükkel, amely nem ad teret az efféle viselkedésnek. Az erősebbek védik a gyengébbeket, s ezáltal példát statuálnak, sőt, ha nem is tudatosan, de egymást nevelik, ösztönzik a jóra.

Visszatérve az iskola falai közt zajló népszerűségi versenyre, ami már 5. osztálytól elkezdődik: nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, amit a gyerekek öltözködési szokása ehhez hozzatessz. Ugyanis a leggyakrabban a külső megjelenést csúfolják, cikizik a gyerekek egymás közt.

Többet ér a ruha, mint a bizalom?

Manapság a legmárkásabb ruházati cikkek többet érnek egy barátságban, mint a bizalom vagy a segítőkészség. „Mit mondanak majd a csajok, ha a barátnőm gáz és olcsó ruhákban jár?” – és ehhez hasonló kínos gondolatok gyötrik és motiválják a tinédzserek többségét. Az értékrendszer totális felborulásának következményeivel még csak most kezdünk megismerkedni. Az öltözködési szokások mellett az étkezési szokások is számítanak: persze menőbb (azaz drágább) a KFC-s menü a szalámis szendvicsnél. Nagyon sok szülő igyekszik minden erejével és pénzforrásával megteremteni mindazokat a feltételeket, melyek segítségével elkerülhetővé válhat gyermeke számára a csúfolódás és a kiközösítés, de sajnos a valóságban a csúfolódó félnek bizony teljesen mindegy, hogy „áldozata” milyen márkájú cipőt hord, vagy épp mit eszik – mert ha bele akar kötni, akkor azt mindenképp megteszi.

A bullying elleni leghatásosabb védekezés nem más, mint megtanítani

FOTÓ • PINKBAY

Azok a gyerekek, akik saját belső feszültségük oldására használják „gyógyírként” a bántalmazást kevésbé népszerű társaik ellen, otthon nem a megfelelő példát tanulták a feszültség kezelésére

gyermekünknek, hogy mit is kezdjen a csúfolódással, azaz miként kezelje az ilyen helyzeteket. Ahhoz, hogy hatékonyan tudjuk megtanítani gyermekünknek saját érzelmi élményeinek feldolgozását, elsősorban el kell ismernünk azokat. Ha a gyermek otthon arról panaszkodik, hogy kicsúfolták, és emiatt egész nap sírt az iskolában, a legtöbben igyekeznek azonnal megszüntetni a gyermek fájdalmát azzal, hogy próbálják elbagatellizálni a történeteket. „Ne törődj vele, mert úgysem igaz, amit mondott rólad, felejtse el”, vagy „ennyi miatt képes voltál egész nap sírni?!”, stb. Azzal, hogy nem fogadjuk el gyermekünk valós érzéseit az eset kapcsán, még inkább megerősítjük benne az elutasítás érzését, tovább fokozva ezzel a belső feszültséget. Fontos, hogy ne konkrét utasításokat adjunk a gyermeknek az ilyen helyzetekben, hanem beszéljük át és osszuk meg egymással a gondolatainkat az esetről. Értő figyelemmel és a megfelelő megküzdési módok megtanításával nagyon sokat segíthetünk – nem csak rövid, de főleg hosszú távon – gyermekünknek.

Egészséges önbizalom és énkép

Rendkívül fontos a gyermek egészséges önbizalma, énképe, kompetenciaérzése, ugyanis a csúfolódók legkönnyebb és legkeresettebb célpontjai pont azok

a gyerekek, akik önbizalomhiányosak, szorongók és bizonytalanok. Támaszkodunk a gyerek életkorának megfelelő elvárásokat, emeljük ki pozitív értékeit, bátorítsuk őket, de legfőképpen fogadjuk el őket olyannak, amilyenek.

A csúfolódás viselkedési formaként a társadalom helytelen reakciója miatt képes életben maradni és terjedni azáltal, hogy nem védjük a sérülteket és nem vonjuk felelősségre a vétkeket. Már óvodáskorban gátat lehet szabni a bántalmazásnak azáltal, hogy a csúfolódó gyermek erőteljes visszajelzést kap arról, hogy viselkedése nem elfogadott, és a közösség nem tolerálja semmilyen formában. A kamaszkorban elszenvedett érzelmi bántalmazásnak igen komoly, akár végzetes következményei lehetnek, így semmiképp nem vehetjük félvállról és nem legyinthetünk, ha gyermekünk olyan dolgok miatt keseredik el, ami nekünk, felnőtteknek semmiségnek tűnik. A „bolhából nem csinálunk elefántot” hozzáállás ebben a témakörben semmilyen formában nem célravezető és nem hasznos.

A szerző a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum testnevelés tanára.

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

Interjú Szócs Imola Kovászna megyei tanfelügyelővel a kisgyermekkori oktatás helyzetéről

Bölcs(ődés) döntés előtt az önkormányzatok

Két lehetőség áll a bölcsődék előtt: maradnak az önkormányzatok kötelékében, vagy átkerülnek a tanfelügyelőség fennhatósága alá. Amennyiben a polgármester és a körülötte lévő testület családbarát politikát folytat – eddig is támogatta a tanintézményeket –, előbbi lehet a szerencsésebb megoldás. Így véli Szócs Imola Kovászna megyei koragyermekkori és óvodai oktatásért felelős szaktanfelügyelő. A választás azonban nem az érintett fél feladata, a hogyan továbbról az önkormányzat dönt.

– Mekkora gondot jelent Háromszéken az, hogy a közeljövőben a bölcsődék személyzetének is kötelező módon „szintet kell lépnie”?

– Nagy gondot, főként az, hogy jelen pillanatban még nem látjuk teljesen tisztán azt az utat, amelyet a didaktikai személyzetnek be kell járnia. Nem tudjuk, hogy az ősztől mi vár azokra

a kolléganőkre, akik alapképzésük szerint óvó- és tanítónők, tehát nem kisdédávók. A két munkakör teljesen különbözik egymástól; egészen másként kell nevelni a pici gyerekeket, mint az ovisokat. A gyerekek korából adódóan különböznek az elvárások, a foglalkozások. Létezik egy minisztériumi rendelet, amelynek alapján egy átképzést szervezhetünk számukra. Ez feljogosítaná őket a bölcsődei munkára.

– Milyen határidőt szabott meg a szaktárca a kurzusok elvégzésére és a vizsgák letételére?

– A kolléganőknek 2025-ig kell átképezniük magukat. Ennek a határidőnek a betartása nagyon fontos, mert szinte mindenütt hiány van a kisdédávókból. Ez nem Kovászna megyei jelenség, hanem országos. Szerencsére a román tagozaton már az idén végez egy nemzedék, a következő tanévben pedig a magyar tagozatról is elballag az első generáció.

Nem tudjuk, hogy az ősztől mi vár azokra a kolléganőkre, akik alapképzésük szerint óvó- és tanítónők, tehát nem kisdédávók. A két munkakör teljesen különbözik egymástól; egészen másként kell nevelni a pici gyerekeket, mint az ovisokat.

Óvodai oktatás: ősztől a középcsoport is kötelező

Elméletben úttörő Románia a kötelező óvodai oktatás terén, a gyakorlatban még mindig sereghajtó az Európai Unió országai között. Az Unió szintjén nálunk a legalacsonyabb az óvodai oktatásban való részvételi arány a 4 éves és a tanköteles kor közötti gyermekek körében – derül ki az oktatási minisztérium által nemrég közzétett, az oktatás helyzetéről szóló 2021–2022-es évre vonatkozó jelentésből. A gyakorlatban a 4 év feletti gyermekek több mint 17 százalékban nem jár óvodába. Az oktatási minisztérium az Eurostat adataira alapoz, az óvodába járók arányát úgy számolták ki, hogy a tanintézetekbe beiratkozott gyerekek számát viszonyították az adott korú gyerekek összlétszámához. Eszerint Romániában és Bulgáriában a kisgyerekek 82,4 százaléka jár óvodába. Közben az uniós átlag 2020-ban 95,4 százalék volt. A legmagasabb részvételi arányt Franciaországban és Írországban mérték, ahol gyakorlatilag minden gyermeket beíratnak óvodába.

Az anyukáknak ugyan jár a kétéves gyes, de egyre több munkáltató várja el, hogy a nők térjenek mielőbb vissza a munkahelyükre.

– Elegendő lesz a középiskolai végzettség, vagy számukra is kötelezővé válik az egyetem, akár az óvónők és tanítónők számára?

– Egyelőre nem került szóba a felsőfokú végzettség követelése. De sosem lehet tudni...

– Mekkora igény mutatkozik Kovászna megyében a bölcsődékre? És mekkora a kapacitás?

– Sokkal nagyobb az igény, mint a kapacitás. Még így is Sepsiszentgyörgy az országos élvonalban van a lakossághoz viszonyított bölcsődei helyek számát illetően. Városszinten például tizenhét bölcsődés csoport működik, miközben nagyon sok kisgyerek maradt a rendszeren kívül. Ha nem is kétszer ennyi, de másfélszer ennyi helyre mindenképpen szükség lenne. A gond az, hogy ezek a csöppségek olyan korban vannak, amikor a szülőknek nemigen akad más alternatívája, ha csak nem élnek a nagyszülők, vagy tud egy nevelőnőre

Szőcs Imola Kovászna megyei tanfelügyelő: a város közelsége komoly versenyhelyzetet teremt a vidéki óvodáknak, melyek kénytelenek mindent megtenni azért, hogy felzárkózzanak

áldozni. Az anyukáknak ugyan jár a kétéves gyes, de egyre több munkáltató várja el, hogy a nők térjenek mielőbb vissza a munkahelyükre.

Ha egy települést olyan elöljáró vezet, aki szívügyének tekinti a fiatal családok helyben tartását, szereti a gyermekeket, érdekelt az oktatási rendszer fejlesztésében, akkor sokkal jobb, ha a város- vagy a község háza fennhatósága alatt marad a bölcsőde.

– Az oktatási rendszer nem csak tanfelügyelőség-függő, hanem az önkormányzatnak is egyre hangsúlyosabb a szerepe – főként, ha bölcsődékről van szó. Sepsiszentgyörgyön sikerül megtalálni a közös hangot a városvezetéssel?

– Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy nálunk családbarát vezetés áll a város élén, az önkormányzat

mindenben támogat, amiben csak teheti. Ennek a közelmúltban is jelét adta, amikor egyértelműsítette, hogy bár lehetősége kínálkozna, nem hajlandó lemondani a bölcsődék működtetéséről, és átpasszolni a felelősséget meg a kiadást a tanügyminisztériumnak és a tanfelügyelőségnek. Jó hír, hogy újabb kisdedóvó épül a városban.

– Mi a véleménye erről a választási lehetőségről? Mi a szerencsésebb megoldás, ha a minisztérium tartja fenn egy adott település bölcsődehálózatát, vagy a polgármesteri hivatal?

– Polgármester- és önkormányzatfüggő. Ha egy települést olyan elöljáró vezet, aki szívügyének tekinti a fiatal családok

Nem lehet megállítani a gyerekek város felé áramlását, mert számos esetben az ingázó szülőnek ez jelenti a kézenfekvőbb megoldást.

helyben tartását, szereti a gyermekeket, érdekelt az oktatási rendszer fejlesztésében, akkor sokkal jobb, ha a város- vagy a község háza fennhatósága alatt marad a bölcsőde. Nem azt akarom mondani, hogy a tanfelügyelőségnek és az itt dolgozóknak nem szívügyünk a gyermek, vagy nem tartjuk épp oly fontosnak az oktatási rendszer működtetését, de be kell látnunk, hogy az önkormányzat sokkal rugalmasabban kezelheti az olyan problémákat, amelyekben nekünk részben meg van kötve a kezünk, hisz Bukaresttől függünk.

– Pénz vagy inkább szívügy kérdése mindez?

– Is-is. Említettem, nekünk is szívügyünk a gyermek és a bölcsőde, de a döntéshozatalban létezik egy felettes szervünk. Másrészt mi a pénzzel is másként gazdálkodunk. Nem adhatunk olyan pluszjuttatásokat, mint amilyeneket egy önkormányzat – a jogi keretet betartva – megtehet. Nem is annyira a fizetéspótléokra célzok, mint inkább az intézmények működési költségeire és felszereltségének állandó korszerűsítésére.

– Egyre több, főként városba ingázó vidéki szülő igényel hosszított programot az óvodákban. Falun sikerül erre megoldást találni, átállni napköziotthonos rendszerre?

– Igen. Egyre több háromszéki faluban próbálkoznak a hosszított programú óvodák létesítésével. A város közelsége komoly versenyhelyzetet teremt a vidéki óvodáknak, melyek kénytelenek mindent megtenni azért, hogy felzárkózzanak, és ne veszítsék el a gyerekeket. Ugyanez érvényes a vidéki iskolákra is, amelyeket közül nem egyet a kiürülés veszélye fenyeget. Még így sem lehet megállítani a gyerekek város felé áramlását, mert számos esetben az ingázó szülőnek ez jelenti a kézenfekvőbb megoldást.

SZUCHER ERVIN

juventus.kronika@gmail.com

Világgá kiáltott haraggal gondolni egykori iskolára, tanárookra (2.)

Aligha létezik, akinek diákként (tanárként...) az iskola fenéig tejfel, ahol senki sem bántja, mindenki segíti. Sokaknak megkeseríti az életét. Mint elhangzik gyakorta: sok az undok, buta tanár, irányvesztett diák, kevés az idő, a tanügy számos sebből vérzik. Hogyan szembesítsünk hatékonyan, hogyan nyerjünk elégtételt, orvoslást? Biztos, hogy csak a diák / csak a tanár /csak az iskola hibás? A rendszerszintű változásig ki és hogyan javíthat a helyzeten? Nagy Wolf Ildikó iskolapszichológust (kolozsvári Apáczai-líceum) és Ercsey-Ravasz Ferenc tanárt, zenészt, újságíró, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium egykori oktatóját kérdeztük. Az alábbi cikk első része márciusi lapszámbunkban olvasható.

Ercsey-Ravasz Ferenc: Mit tegyen a szülő? Nagyon sok fájó gondolat tör fel, mert számtalan kitűnő szülő mellett sok olyannal is találkoztam, aki csupa jót akarva a legnagyobb akadály volt gyermeke boldogulásának. Elsősorban jó lenne, ha a szülők sem a gyermeket, sem az iskolát, a tanárokat nem tekintnék ellenségnek. Ha felfognák, hogy bár a módszereken lehet vitázni, alapvetően ugyanazt akarjuk. Emellett – sok tanár-kolléga biztos elsápad ezeket olvasva – ha úgy látják, hogy az iskola kalapács, ne legyen a szülő az üllő. Gondolkodjon el minden szülő azon, valójában mekkora a tétje annak, ha mondjuk, hatodik osztályban egy tantárgyból becsúszik pár gyengébb jegy? A szaktanár vagy az osztályfőnök kötelességszerűen aggodalmaskodik, értesít, vészharangot kongat. De egyáltalán emlékezni fog rá valaki két év múlva? Sajnos a rendszer elérte, hogy első perctől kezdve minden megfeszített és tragikus verseny legyen. Riogatnak, fenyegetnek, és az a legjobb, ha ebben a szülő nem partner. Tegyen meg mindent a gyermek sikere és boldogulása érdekében, de ne szorítsa satuba fenyegetésekkel, büntetésekkel, mert

az nagyon visszaüt. Értse meg azt, amit a tanárok tudnak és szeretnének figyelembe venni (ha hagynák): a gyermek elsősorban gyermek. Biológiai lény, fejlődik, átalakul, nem teljesítőgépezet, jójegyrobot. Sokszor fontosabb, hogy a tizenéves plafonbámulással, kavicsrugdosással, zenehallgatással töltson egy délutánt, mint az, hogy végeláthatatlanul biflázza a leckét, még akkor is, ha másnap felmérő lesz. Csak rajtunk múlik, hogy a rossz jegy Damoklész kardja vagy csupán számjegy egy darab papíron. Ennek az egyensúlya talán mindennél fontosabb. Az otthon a nyugalom, a bizalom helye kell hogy legyen, nem a retorzióké, a félelemé, mert ha a minden oldalról folyton szorongatott és fenyegetett gyermeknek nincs meg az a helye, az az embere s az a háttere, ahova visszavonulhat lélegezni, ha otthon ugyanaz a nyomás várja, annak szomorú következményei szoktak lenni.

Harag és bosszú

– A rendszer „vesztesei” talán örökre haraggal, felháborodással gondolnak az elpazaroltnak vélt évekre, az iskolára, tanárookra, esetleg társaikra is. Az iskolapadot elhagyva már bárki szabadon kiálthatja világgá elégedetlenségét, akár alpári stílusban. Lélektanilag milyen folyamat vezet ide? Mi lenne a „leszámolásnak” a hasznos, minden fél számára építő jellegű formája?

Nagy Wolf Ildikó: Számtalan oka lehet annak, hogy valaki neheztel vagy örök felháborodással gondol iskolájára, tanáraitra, társaikra. Az iskolai rendszer sok olyan frusztrációt teremt, amire nincs ráhatásunk: nem tudjuk működőképessé tenni azt, ami nem az, rávenni valakit arra, hogy megértessen vagy változtasson módszerein, aki erre nem hajlandó, és persze arra sem vagyunk képesek, hogy valamit meg nem történtté tegyünk. Ilyen élményekben szinte mindenkinek volt része az

iskolai évek alatt. Ha valaki nem tud megszabadulni a frusztrációtól, minden alkalmat megragad a támadásra, és erősen leköti minden ezzel kapcsolatos téma. Akár elégedetlenségét világgá kiáltja sértő, bántó módon. Számtalan sérelem érheti a diákokat az évek alatt: megalázó iskolai helyzetek, hűtlen barátok stb. A sérelmek fájdalommal járnak, és ezek tompítására kialakulhat a harag, düh. Ha mindez tartóssá válik, azzal foglalkozni kell.

A harag egyike a legfontosabb érzelmeknek, jelez valamit. Paul Ekman érzelmekkel foglalkozó pszichológus szerint a harag akkor keletkezik, amikor egy cél elérésében akadályozva vagyunk, vagy igazságtalanul bánnak velünk. „Pusztító” érzelmé válnak, ha túláradó, extrém formában jelenik meg. Ez kifelé vagy befelé irányuló agresszióhoz vezethet, így nagyon fontos, hogy megtanuljuk kezelni. Ha hosszasan ragaszkodunk haragunkhoz, továbbra is mi sérülünk. Fontos a harag azonosítása, megélése, kifejezése, viszont ez úgy történjen, hogy magunknak se, másnak se ártsunk vele. A harag megszelídítésével közelebb kerülünk a megbocsátás folyamatához. Ez nem azt jelenti, hogy elfelejtjük a minket ért sérelmet és nem gondolunk többet rá, hanem aktívan feldolgozzuk a sérelemmel járó nehéz érzéseket, elfogadjuk, ami történt (hiszen meg nem változtathatjuk), és megtaláljuk a módját a továbblépésnek – akár szakember segítségével. A megbocsátás nem kötelező, de lehetséges gesztus, ami sérelmeink feldolgozásán keresztül közelebb vihet saját békénk megtalálásához.

– A hatékonyság érdekében fontos-e, hogy az oktatási rendszerrel joggal elégedetlen fiatal ne „semmisítse meg” az összes valaha volt tanárát, az összes iskolát, ahol megfordult? Számít-e az odamondásnak nemcsak az érintett, hanem minden oktatóra gyakorolt hatása?

A „jól megmondás” hatékony eszköze lehet a változásnak?

Ercsey-Ravasz Ferenc: Agresszióból soha nem nőtt ki semmi hatékony, főleg akkor nem, ha a változáshoz a támadóra s a támadottra is szükség van. De emberek vagyunk és emberként változunk. Egy-szersmind ami egyik embernek áldás, a másiknak jó ok a halálos sértődésre. Ez így van rendjén, ezzel nincs mit kezdeni, amíg az iskola nem tud egyéni oktatást nyújtani mindenből mindenkinek, amíg egy közösségen belül az egyéni igényeket csak korlátozottan lehet figyelembe venni, addig ez nem fog változni. Elkerülhetetlen, hogy egyesek az odacsapást válasszák. Sajnos ezekből soha nem a változás szelének óhaját éreztem, hanem a bosszút. Azt, hogy „na most jól megmondom, mert végre tehetem”. A kritika segít, a vagdalkozás, a sommás vélemények és nagy odamondások nem. Az indulat nem jó tanácsadó.

Nincs ellenfél, csak ellenség, nincs vita, csak trollkodás

– Még mindig elsősorban a tekintélyelvűség határozza meg a tanár-diák kapcsolatot. Meddig terjed a diák mozgáster, meddig kell a tanárnak túlni? Milyen morális szabályok mentén kellene működni párbeszédüknek, akár az iskolai évek alatt, akár később kerül sor valamilyen szemrehányásra?

Nagy Wolf Ildikó: A helyes kommunikáció elsajátítását a gyerekek, fiatalok számára mi, felnőttek tudjuk biztosítani a nevelés által: megmutatjuk, hogyan tudják elviselni heves érzelmeiket, hogyan rendezhetik békés úton konfliktusait, hogyan tudják magukat mások helyébe képzelni. Ehhez persze érett személyiségű felnőttekre is szükség van. Hasznos lenne, ha minden intézményben elsajátítanák a pedagógusok, szülők, diákok a resztoratív módszert. Ez jól alkalmazható közösségi kommunikáció javítására, konfliktusok megelőzésére vagy a már kialakultak kezelésére. A megalázó szidalmazás és büntetés esetében a sérelmet okozóknak nem érthető és nem is befogadható, hogy mit okozott, így a helytelen viselkedés megváltozása sem fog bekövetkezni. Természetesen az érzelm kifejező állítások nem tartalmazhatják mások minősítését, becsmérlését, csak a saját érzéseink, állapotunk leírását. Alkalmazhatjuk

dicséretnél vagy gond esetén, négy szemközt vagy nyilvánosan.

A pedagógusok sokszor azt élik meg, hogy eszköztelenek a diákokkal szemben. Azt gondolják, ha kifejezik az érzéseiket, gyengévé, sebezhetővé válnak, pedig épp az ellenkezője igaz: a gyerekek megértőbbek lesznek azzal, aki mintegy önmagát mentalizálva, ki tudja fejezni, hogy mi bántja.

A mai generáció sokkal könnyebben meg tudja fogalmazni azt, amit gondol, amit szeretne. És ez jó változás! A másik fél nem mindig tud megfelelő teret teremteni és fogadni ezeket a kezdeményezéseket. Hiába törekszünk becsapódni (igen, meg kell találnunk a különböző kikapukat, mert erre sem keret, sem idő nincs a rendszerben) az érzelmi intelligenciával kapcsolatos témákat, ha a felnőttoktatásban ez nem jelenik meg. Nagyon szomorú, amikor azzal szembeülsz, hogy a már több éve gyakorló pedagógus egy képzésen hall először az asszertív kommunikációról. Sokat kell még tanulnunk mindannyian, diákok és pedagógusok: nem mindegy, hogyan tálalom szükségleteimet, elvárásaimat. Rendszerszemléletben kell gondolkodnunk: a probléma megoldásában az egész közösség bevonódása szükséges.

Ercsey-Ravasz Ferenc: Ha a tanár tiszteli a diákat, az ritkán vezet sértéshez és sértődöttséghez. Akkor mindent meg lehet beszélni úgy, hogy még ha nem is értünk egyet, megmarad a kölcsönös bizalom és tisztelet. No de ez az egyszerűen hangzó elv nem az iskola, hanem a társadalom szintjén lett működésképtelen, nincs ellenfél, csak ellenség, nincs vita, csak trollkodás. Szomorú, de miért lenne az iskola kivétel? A tanárok és a diákok is emberek. Van jellemük, vannak gyengéik, hibáik. Ezzel boldogulni része kell hogy legyen annak, amit rejtett tantervnek hívunk. Ha a diák az évek során nem nő túl azon, hogy némelyik tanára nem érdemli meg a tiszteletet, akkor később nagy bajban lesz, amikor főnökei lesznek. A legjobban kidolgozott rendszer, a leghaladóbb szellemű tanárképzés sem fogja elérni azt, hogy az iskolában ne legyenek rossz tanárok, akik vagy szakmailag nem állnak a helyzet magaslatán, vagy emberi tartásuk, hozzáállásuk megkérdőjelezhető, vagy mindkettő. Ebből a szempontból az iskola a társadalom tükröke, és itt ismét a szülőkre apellálunk,

akiknek módot kell találniuk arra, hogy segítsék gyermekeiket boldogulni ezekben a nagyon kellemetlen helyzetekben. Sok undok tanár van, megkockáztatom azt is, sok buta tanár, nekünk pedig ebből a helyzetből kell kihozni a lehető legjobbat. Gondoljunk bele: Romániában egy tanár úgy jut be az iskolába (ez alól eddig kivételek voltak az egyházi intézmények, a felekezet beleegyezése nélkül ott nem lehetett tanítani, az új tanügyi törvényből nem egyértelmű, hogy ez a szűrő megmarad-e vagy sem), hogy a címtizesítési vizsgán elért eredménye nyomán választ magának intézményt. Az iskolának ebbe semmi beleszólása. Szinte semmit nem lehet tenni az ellen, hogy az ily módon csapatba került tanár elmenjen, szánalmas osztállyal elbujjon a véglegesítési vizsgán, majd másnap visszajöjjön és a gyerekek felett basáskodjon. Ha pedig nagy nehezen végre megírta azon a vizsgán a nyolcast, gyakorlatilag bebetonozta magát a rendszerbe, szélsőséges eseteket leszámítva többé semmilyen módon nem lehet őt eltávolítani. Igazságtalan tehát az iskolán számonkérni a csapatot, mint ahogy igazságtalan ebben a helyzetben számonkérni akár az eredményeket is. Nem választhatjuk meg, hogy kivel dolgozunk, de elszámolással tartozunk mindenért. Ezt kevesen látják át, és ebből az lesz, hogy miközben a tanfelügyelőségek megaláznak, fenyegetnek, onnan kegyesen leereszkedő, sokszor politikai úton hatalomba került emberek belenyomnak a porba, az elégedetlen diákok és szülők oldaláról is jó nagyot rugunk az iskolába.

A negatívumokat elsorolva hadd szövjak a lehetőségekről is: minden diák, minden iskolában talál olyan tanárt, akivel tud kommunikálni, akiről tudja, hogy elmondhatja neki aggályait, aki meghallgatja az ellenvetéseket, aki partnernek tekinti őt, s nem fogja a tekintélye magasságából visszalökni a padba. Mindez a szülőkre is érvényes, főleg ha a megszólított tanár jó szándékot érez, és nem frusztrált agressziót. És lesz olyan gond, amit lehet orvosolni, lesz olyan, amin lehet enyhíteni, és lesz olyan, ami marad, mert nem a tanáron s nem az iskolán múlik, de esetleg kitaláljuk együtt, hogyan lehet elviselhetővé tenni.

KEREKES EDIT

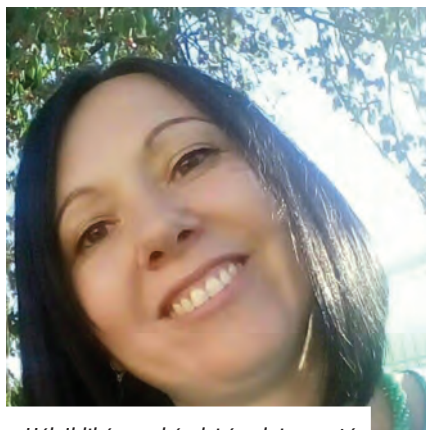
keredit@yahoo.com

Ingerkörnyezetet teremteni, hogy hallja a gyerek a nyelv dallamát

A nagykárolyi óvodák többségében magyar és román nyelvű csoportok is tanulnak, így a kicsik naponta találkoznak egymás nyelvvel. A közös nyelvi környezet segít a másik kultúrájának elfogadásában, megértésében. Héb Ildikó nagykárolyi óvodaigazgatóval beszélgettünk a magyar nyelvű gyerekek románoktatásáról.

– Mennyire más a mostani óvodai tanterv a korábban alkalmazottól a román nyelv oktatásának módszertana szempontjából?

Héb Ildikó nagykárolyi óvodaigazgató

– A koragyermekkori nevelés curriculumának aktualizált változata 2019-ben jelent meg magyar nyelven is. Összehangolt formája a közoktatás többi szintjén megjelent alaptanterveknek, figyelembe veszi a kompetenciaalapú

fejlesztést, tartalmazza az óvoda előtti, azaz a bölcsődei nevelés fejlődési területeit így korrigálva az előző tanterv széttagolt megközelítését. Új nevelési megközelítés alkalmazására ad lehetőséget, valamint új rutintevékenységek beépítését szorgalmazza. Ilyenek a mesepercek, illetve a mozgáspercek, amelyek román nyelven is megvalósíthatóak. A központban a gyermek és az ő nevelési, valamint saját, sajátos igényei vannak, ugyanakkor tapasztalatszerzésre alapoz, viselkedési mutatókat használ a gyermek fejlettségi szintjének mérése céljából. Olyan irányelveket ír elő, mint amilyen a kompetenciaalapú fejlesztés, a folytonosság, a differenciálás, a különböző integrált tartalmak, a való világgal való élő kapcsolat, a flexibilitás, vagy az interkulturális értékek. A hogyan sajátították el elvére összpontosít, és nem a mennyit tanultak alapelvre. Olyan módszertani fogalmakat helyez előtérbe, mint a kezdeményezés, az interakció, a felfedeztetés, a kísérletezés, az együttműködés, az érzelmi intelligencia fejlesztése és a kommunikáció elősegítése.

– Ez jobb, vagy a korábbi volt alkalmazhatóbb?

– A mostanit alkalmazhatóbbnak tartom, mivel magatartási formákat követ, és nagyobb hangsúlyt kap az óvodai mindennapokban az olyan módszertani fogalmak gyakorlatba ültetése, mint a kezdeményezés, a kommunikáció, az érvelés, az örömszerzés, a játékoság, az imitálás, a mozgás, a kíváncsiság felkeltése, a kísérletezés, a felfedeztetés, a szenzoriális fejlesztés, az úgynevezett outdoor, vagyis szabadtéri tevékenység, az egészségtámogató magatartás, a környezettudatosság, az együttműködés, az elfogadás, a döntéshozatal támogatása, a pozitív énkép fokozatos erősítése, a szocializáció. Fontos kiemelni, hogy a foglalkozások során a gyerekek reakciója döntő abban, hogy folytatható-e a tevékenység, változik-e a tanítási módszer. Ugyanakkor a fejlesztési dimenziókat is meghatározza a román nyelv kommunikációs fejlődéséhez.

– Hogyan lehetne javítani rajta, optimalizálni azt?

Már az oktatás kezdetétől szükség van egy „belső” differenciálásra

Az anyanyelvi fejlesztéshez hasonlóan, a magyar tannyelvű iskolák számára elkészített román nyelvű kommunikáció tanterve is a beszédészlelés, a beszédprodukció, az írott szöveg értése (olvasás) és az írásbeli kifejezőképesség mentén javasol fejlesztési eljárásokat és tartalmakat. Természetesen, itt sajátos beszédprodukciós és beszédértési gyakorlatokról van szó, hiszen különböző nyelvi környezetben szocializálódó diákok előzetes tudására kell hogy alapozzon, ugyanis a mindennapi osztálytermi valóságban vannak olyan diákok is, akik környezetükből, spontán nyelvtanulás révén rendelkeznek már román nyelvi tudással, és olyanok is [az érintett iskolai népesség jelentősebb része], akik ebben a szakaszban ismerkednek a nyelvvel,

az óvodai tudás felelevenítéséből kiindulva, így a román nyelv gyakorlására elsősorban a formális oktatás keretei között van lehetőségük. Ebben az összefüggésben, már a formális oktatás kezdeti időszakában szükséges egy „belső” differenciálás az egyéni, környezeti, regionális nyelvi szocializációs szempontok alapján, így tehát ami a tartalmi szabályozásban feltételezett „alapszintű” nyelvhasználati készség [amellyel már egy előkészítő diák kellene hogy rendelkezzen], az a pedagógiai gyakorlat jelentős részében elképzelhetetlen. [Részlet Tódor Erika Mária Nyelvi alapkészségek kialakítása a romániai magyar tannyelvű iskolákban című, a magyar Nyelvőr című folyóiratban 2019-ben megjelent tanulmányából]

– Ez a módszer véleményem szerint irányt mutat az óvodapedagógusnak, mert a folytonosság elvét követi. Emellett a bölcsődés korosztályra vonatkozó curriculum is szerves része az új dokumentumnak, és a kisgyermek-kori fejlődés alapvető viszonyítási pontjainak nagy része megtalálható benne. Továbbá az sem elhanyagolható szempont, hogy a gyermekközpontúság elvét vallja.

– Az óvodában idegen nyelvként tanítják a román a magyar anyanyelvű gyerekeknek?

– Erre az idei tanév decemberétől nyílt lehetőség, ugyanis az óvodapedagógusok nagy százaléka vett részt olyan szakmai továbbképzéseken, amelyek útmutatót adnak nekik a román nyelv idegen nyelvként való oktatásához. Azt kell mondanom, tapasztalataink szerint működnek ezek az új módszerek. A tevékenységek során sok értékes anyag és felvétel készült ebben az időszakban, kipróbáltuk a módszerek hatékonyságát. Minden arról tanúskodik, hogy sikeres az elmélet gyakorlatba ültetése.

– Mennyire tud önállóan elboldogulni egy magyar anyanyelvű nagycsoportos óvodás a román nyelvű közegben?

– A magyar nagycsoportos gyerekek pre A1-es nyelvi szinten vannak, ami azt jelenti, hogy képesek egyszerű kapcsolatteremtésre (köszönnek, bemutatkoznak stb.). Amennyiben a kommunikációban részt vevő másik fél hajlandó a mondani-valóját kissé lassabban vagy más kifejezésekkel is megismételni, illetve segíti a mondani-való megformálását izolált szavakkal, a gyerekek válaszolnak. Ismernek olyan szavakat, mondókákat, énekeket, amelyek a napi rutinhoz, a természethez, a családhoz kapcsolhatóak.

– Miről szól az a románoktatással kapcsolatos szakmai továbbképzés, amelyen Ön is részt vesz?

– A képzés a román nyelvű kommunikációs készségek fejlesztésének módszereit ismerteti. A román nyelv tanításának eredményessége abban rejlik, hogy az idegen nyelv tanításának módszereit kell alkalmaznunk. Azért fontos ez, hogy a felnövekvő generáció tudjon boldogulni, tudjon eligazodni a társadalomban, ne alakuljon ki benne

Változatos, játékos tevékenységekkel közelítik a gyerekeket a román nyelvtudáshoz a nagyváradi óvodában

szorongás a román nyelv ismeretének hiánya miatt. Természetesen ennek az alapozó szakasza az óvodáskorban történik a Közös Európai Referenciakeret alapul véve, amely megadja, hogy a nyelvtanulónak az egyes szinteken milyen képességekkel kell rendelkeznie olvasás, írás, beszéd és hallás utáni értés terén. Fontos a gyermekek saját fejlődési ritmusának támogatása és a cselekedtetés. Olyan ingerkörnyezetet kell a pedagógusnak teremtenie, ahol az óvodás hallja a román nyelv dallamát, ismerkedhet a nyelv hangjaival, gyakorolhatja a már ismert szavakat, szó szerkezeteket, kapcsolatba kerülhet román anyanyelvű gyerekekkel, illetve felnőttekkel.

– Vannak újabb módszertani törekvések a témában?

– Nagyon sok olyan módszertani anyaggal gazdagodhatnak a képzésen részt vevő pedagógusok, amelyet hatékonyan

beépíthetnek a mindennapi tevékenységekbe, ugyanis minél többször kapcsolatba kell hozni az óvodáskorú gyermeket a román nyelvvel. A cél az egészséges személyiségfejlődés, és ez csak akkor érhető el, ha ebben a formában támogatjuk a román nyelv tanítását.

– Van-e lehetőség arra az Önök intézményeiben, hogy a román és a magyar nyelvű csoportok közös foglalkozásokon ismerkedhessenek egymás kultúrájával és nyelvével?

– Természetesen teremtünk ilyen lehetőségeket, közös programokat szervezünk, román bábjátékokat, meséket hallgatunk közösen, együtt játszanak a gyerekek az óvoda udvarán, tisztelik egymás kultúráját.

VÉGH BALÁZS

veghbalazska@gmail.com

Költészetnap i tanár-diák dialógus József Attila-verseken keresztül

A magyar költészet napja alkalmából igényes oktatásról és tanár-diák kapcsolatokról kérdeztünk egy magyartanárt és egy középiskolást József Attila versein keresztül.

„Ne légy szeles.
Bár a munkádon más keres -
dolgozni csak pontosan, szépen,
ahogy a csillag megy az égen,
ugy érdemes.”
Miként lehet ezt a József Attila-verset
az iskolai létre, az oktatás minőségére
vonatkoztatni?

rájöttem, hogy nagyon nagy munka, s
ahogy Babits mondaná: tovább magam-
nál nem jutottam.

A tanár igazából a jellemével tanít,
az attitűdjével, a példájával. Van egy
„alapelődiánk”, amivel bemegyünk
órára, ezért nagyon fontos, hogy tiszt-
tában legyünk azzal, hogy milyen dal-

munkánkon más keres, ezért az erőssé-
geimre koncentrálok.

Talán Joseph Kantenich szavai feje-
zik ki a legszebben ezt a finom moz-
gást: „Nem azért szeretsz engem, mert
erős vagyok, / hanem azért, hogy erős
legyek. / Nem azért szeretsz, mert szent
vagyok, / hanem, hogy szent legyek. /

Kintzel Krisztina kolozsvári magyartanár

Kintzel Krisztina, a kolozsvári Sigis-
mund Toduța-zeneiskola és a János
Zsigmond Unitárius Kollégium ma-
gyartanára: Pedagógusként az jut erről
eszembe, hogy valóban nagyon fontos
a pontos, igényes munka, ami nem vár
semmilyen jutalmat. 17 éves pályafutá-
som alatt volt lehetőségem csiszolódni,
fejlődni ezen a téren. Hálás vagyok min-
den egyes iskoláért, ahol taníthattam.
Mindegyik más kihívások elé állított,
mindenhol egy új oldalamat, erőssége-
met vagy akár gyengeségemet fedezhet-
tem fel. A legfontosabb talán az, hogy
maradjunk önazonosak. Sok időbe telt,
amíg be tudtam ismerni magamnak,
hogy nem kell tökéletesnek lennem, a
világ sem az, nem kell többet mutas-
sak, mint ami vagyok. Egyszerűen le-
hetek az a tanár, aki vagyok. Évekig a
gyengeségeimen akartam javítani, de

**A legfontosabb ta-
lán az, hogy maradjunk
önazonosak. Sok időbe
telt, amíg be tudtam is-
merni magamnak, hogy
nem kell tökéletesnek
lennem, a világ sem az,
nem kell többet mutas-
sak, mint ami vagyok.**

lamot hordozunk. Ha egy gyászindu-
lóval megyek be az órára, akkor ne is
várjak semmilyen eredményt. Akkor
már szeles vagyok, nem hiteles. Ha én
magam is unom, amit csinálok, és fel-
adtam, belefáradtam, akkor hogyan vár-
hatom el, hogy a diákok élvezzék. Ezt
fejben mindannyian tudjuk, de gyakor-
latban sokszor nehezebb. Nekem az se-
gít, hogyha azzal a kíváncsisággal lépek
be a tanterembe, hogy ott és akkor vala-
mi új fog történni. Ha figyelek, minden
óra után úgy jövök ki, hogy gazdagabb
lettem egy tapasztalattal, egy szöveggel,
egy mosollyal vagy akár egy fintorral,
s remélhetőleg a diákok is. Ez erőt ad.
Minden visszajelzés fontos, egyfajta tü-
kör. Én is tanulom magam a diákok és
az irodalmi szövegek által.

A tanári hivatás már csak ilyen,
évekbe kerül, amíg meglátjuk az ered-
ményeit. Vagy nem mi látjuk meg, a

Hermán Dániel, a kolozsvári zeneiskola
tizenegyedikes diákja

Nem azért szeretsz engem, mert tiszta
vagyok, / hanem, hogy tiszta legyek. /
Nem azért szeretsz engem, mert szabad
vagyok az ösztöneimtől, / hanem hogy
szabad legyek...”

Az irodalomtanítás által erre lehető-
ség is nyílik. Lehet az életről beszélni,
visszatükrözni, azonosulni, vagy csak
egyszerűen megállni egy-egy szöveg-
nél, s jelentés helyett hangulatot olvas-
ni. Ahogy a csillag megy az égen, azaz
azon a pályán mozogni, ahol éppen va-
gyunk, a sötétben is rendeltetésszerűen
ragyogni.

Hermán Dániel, a Sigismund Toduța-
zeneiskola tizenegyedikes diákja: Néha
kínosnak érzem az egész iskola. Az idő
sehogy sem akar telni órákon, és úgy
tűnik, teljesen fölösleges dolgokkal
foglalkozunk, hiába izzadunk. Pedig

hosszú távon mégis mindennek van valami haszna, de csak ha komolyan foglalkoztunk azzal. Emlékszem, mennyit nyelvtanoztunk általános iskolában. Akkor egyáltalán nem láttam a grammatika szépségét, és csak hevenyészve készültem az órákra, felmérőkre. Eltelt pár év, és most látom csak, mennyire fontos a munka minősége: nem dolgoztam *pontosan, szépen*, és bármennyire is akarnám, ma már alig tudnék igemódokat sorolni, szóelemekre bontani.

„Ülünk egymás mellett a padon.
Ülünk egymás mellett némán,
hallgatagon.
Ő nem szól hozzám, és én se szólok neki.”

(József Attila: Ülünk egymás mellett, 1921.)

Emlékszem, mennyit nyelvtanoztunk általános iskolában. Akkor egyáltalán nem láttam a grammatika szépségét, és csak hevenyészve készültem az órákra, felmérőkre. Eltelt pár év, és most látom csak, mennyire fontos a munka minősége.

Beszélnek-e a fenti sorok a tanár-diák közti kommunikációról, vagy annak hiányáról?

Kintzel Krisztina: Ha valakivel rég ismerjük egymást, akkor a csend is nagyon beszédes, viszont ha a tanár-diák közti kommunikációra kell vonatkoztatnom, akkor a csend nem jó jel. Két dolgot jelent számomra: egyrészt azt, hogy a tanár átvette a kizárólagos irányítást, másfelől sikeresen elhallgattattuk a diákot, megtanítottuk arra, hogy ne legyen kíváncsi. A közömbösség a legveszélyesebb állapot. Annál még a dühöngő diák magatartása is jobb, mert mer jelezni a tanár felé.

Véleményem szerint a sikeres tanár-diák kommunikációhoz elsősorban az érzelmi intelligenciát kell fejleszteni,

nem az értelmet. Mi magunk is tapasztaljuk, hogy fejben sok mindent tudunk, de különböző helyzetekben lefagyunk, nincsnek megküzdési stratégiáink. Ezeket kellene nekik elsősorban megtanítanunk. Az irodalomtanítás nagyon jó erre, hogy ne csak ülünk egymás mellett, s hallgassunk, hanem interakciókra teremtsünk lehetőséget, szerepjátékokra, asszociációkra. Nem hiszek a csak frontális tanításban, úgy nem lehet mindenkit elérni, csak pár aktívabb diákot, a többiek lemorzsolódnak. Kisebb csoportban még a hallgatagabb is el meri mondani a véleményét, vagy a többiek megosztásából épül, profitál.

Végzőként azt mondanám, hogy a jó tanár-diák kommunikációhoz arra van szükség, hogy *megszelídítsük* egymást. Ha van egy bizalomteljes légkör, akkor a diák bármikor mer és akar kérdezni, fontos lesz számára a kapcsolat, nyitott lesz a tanulásra. S ez oda-vissza igaz. József Attilánál maradva: „Hiába fűrösztöd önmagadban, / Csak másban moshatod meg arcodat.”

Hermán Dániel: Sajnos ritkán adódik lehetőség arra, hogy tanár és diák között bensőséges, őszinte beszélgetés alakuljon ki. Gondolom, a tanárok részéről létezik bizonyos fokú óvatosság, tartózkodás. Talán státuszukra vigyáznak, félnek

A sikeres tanár-diák kommunikációhoz elsősorban az érzelmi intelligenciát kell fejleszteni, nem az értelmet

Ahhoz, hogy ilyen jellegű kommunikáció létre tudjon jönni, a tanárok kellene hogy kezdeményezzenek, de a diákoknak nem szabadna visszaélniük az ilyen lehetőségekkel semmiképpen sem. Tisztelet és bizalom nélkül nem lehet egy padban ülni a diákkal, mert abból a végén tényleg csak hallgatás lesz.

megnyílni a diákok előtt, nehogy aztán ne tiszteljék őket kellőképp. Ha a diák nem tapasztalja meg ezt a fajta kötetlenséget, akkor igénye sem fog rá kialakulni. Ráadásul az is nehézség, hogy a diákság sokkal felületesebb, pörgőbb kommunikációs formákhoz és platformokhoz van szokva, ezért először azt kell bebizonyítani nekik, hogy egy mélyebb beszélgetés is tud legalább annyit nyújtani, mint az online tartalmak. Ahhoz, hogy ilyen jellegű kommunikáció létre tudjon jönni, a tanárok kellene hogy kezdeményezzenek, de a diákoknak nem szabadna visszaélniük az ilyen lehetőségekkel. Tisztelet és bizalom nélkül nem lehet *egy padban ülni* a diákkal, mert abból a végén tényleg csak hallgatás lesz.

HERMÁN DÁNIEL

Dsida-verssel ünnepelték a diákok a költészet napját Szatmáron

Zimankós időben ünnepelte a magyar költészet napját Szatmárnémetiben több iskola több száz diákja április 11-én. Az ünnepen idén is közös versmondást szervezett a középiskolás diákok részvételével a Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulata és a LiterArt Magyartanárok Egyesülete. Idén a diákok Dsida Jenő Nagycsütörtök című költeményét választották a közös szavalásra. A magyar költészet napját 1964 óta ünnepeljük József Attila születésnapján.

FOTÓK • CZINZEL LÁSZLÓ

Beszélgetés Kovrig Magdolna erdőszentgyörgyi tanárnővel

Kárpótol a gyerekek tudásra való nyitottsága (2.)

Kovrig Magdolna erdőszentgyörgyi tanárnő, művelődésszervező szerteágazó tevékenységet folytatott a Maros megyei városkában. Pályaképéről, tanári hitvallásáról faggattuk. Interjúnk első része előző, márciusi lapszámunkban jelent meg. Alább közöljük az írás második, befejező részét.

Kovrig Magdolna

FOTÓ: ANTAL ERIKA

az is, hogy több tanár ingázott, és ha lehetősége adódott, egy-két év után lakóhelyükhöz közelebb eső katedrát pályáztak meg. Lassacskán az elméleti osztályok visszaszorultak, évente mindössze egy román és egy magyar humán tagozatú osztály indul, illetve szaklíceumi jellegű közélelmezési és turisztikai osztály, valamint szépségápolási képzés és asztalos szakoktatás folyik az iskolában.

Az iskola anyagi bázisa azonban jelentősen bővült, átadás előtt áll egy teljesen felújított iskolaépület, amely modern körülményeket biztosít majd az 1–8. osztályosok számára. Jól felszerelt könyvtár és informatikai szakterem áll a tanulók rendelkezésére. Viszont megszűnt a bentlakás, hiszen a vidéki tanulók többsége ingázik. Egy éve a magyar állam segítségével és a református egyház közreműködésével korszerű bölcsődét és óvodát avattak fel, de épül egy állami óvoda is. A szakoktatás számára 3 szakterem is létrejött: a szépségápolási, a turisztikai-közétkeztetési szakterem és az asztalosműhely, amelynek felszereléséhez a helyi Bodor Péter Művelődési Egyesület pályázatok segítségével járult hozzá. Ebben az évben egy modern sportcsarnokot adtak át a felújított futballpálya mellett, és folyamatban van egy korszerű úszómedence létrehozása is.

– Mi jellemzi főként a művelődési, kulturális élet alakulását Erdőszentgyörgyön? Milyen tendenciák látszanak körvonalazódni?

– A művelődési élet alakulásában fontos szerepet játszanak a különböző civil szervezetek. Elsőként alakult meg a Bodor Péter Művelődési Egyesület, amely 2002-től bejegyzett egyesületként működik, főként a magyar kulturális élet szervezésében vállal jelentős szerepet, könyvbemutatók, író-olvasó találkozók szervezésével, illetve a diákok számára nyaranta színjátszótábort

szervez, ebben az évben immár 19. alkalommal. Másik kiemelkedő jelentőségű rendezvénye az egyesületnek a Színpad elnevezésű műkedvelő színjátszó fesztivál, amelyre az idén 31. alkalommal kerül sor. A Százfonat Szociokulturális Egyesület a népi hagyományok megmaradásában, gondozásában, továbbadásában vállal jelentős szerepet. Az óvodások tevékenységét a Buksi elnevezésű szülői társulás vállalta fel. A szépkorúak heti tevékenységét a Caritas által irányított Naplemente idősklub fogja össze. A román kultúra hagyományait az Astra képviseli. A művelődési élet fontos fóruma a nemrégiben felújított művelődési otthon, amely alkalmas színházi előadások befogadására. A mellette lévő kisteremben pedig különböző kisebb

Elképzelhető, hogy esetleg valamikor a város krónikájaként fel-fellapozzák a település múltja iránt érdeklődők. Tisztában vagyunk, hogy nem tökéletes ez az önkéntesek által, ingyen szerkesztett kiadvány, mégis olykor jól esik, ha elismerő véleményeket is olvashatunk, hallhatunk róla. Ez is egyfajta elégtétel.

rendezvényeknek és az idősklub tevékenységeinek ad otthont. A Rhédey-kastélyban korszerű múzeum őrizi a Rhédey család és Rhédey Claudia emléket. De itt található a Bodor Péter-emlékszoba, a zenélő kút makettjével. Mindezek igazi turisztikai vonzerőt jelentenek a település számára. Viszont

– Milyenek ma a viszonyok – iskolai, művelődési szempontból – a kezdetekhez képest?

– A változások végül azt eredményezték, hogy a szülők kezdték előnyben részesíteni a nagy múltú városi iskolákat, és a 8. osztályt követően a legjobb tanulók a neves városi iskolákban kötöttek ki – főleg a Bolyai középiskola vált nagyon népszerűvé. És ez nem csak Erdőszentgyörgyön volt így, hanem a vidéki iskolák legjobbjai most már nem Erdőszentgyörgyre jöttek 9. osztályba, hanem a városi iskolákba. A gyengébb tanulók maradtak itt, akiket nehezebb volt felzárkóztatni. Ehhez a helyzethez még hozzájárult

a községi könyvtár megszűnt, összeolvadt az iskolai könyvtárral.

– *Melyek voltak azok a pillanatok/ időszakok a szakmai életében, amelyek kiemelkedtek, amelyekért úgy érezte, megérte a fáradozást, a befektetett energiát?*

– Számomra mindig a tanítás volt a legfontosabb. Annak örültem a leginkább, ha tanítványaim sikereket értek el. Örültem, ha egyengetni, irányítani tudtam szakmai fejlődésüket, és láttam sikereiket. Örültem a tantárgyversenyeken szerzett eredményeiknek, a sikeres érettséginek, vagy ha bejutottak az egyetemre, illetve az általuk válasz-

tevékenykednek, és ez örömmel tölt el. De annak is tudtam örülni, ha csak megszerették az irodalmat, az olvasást, hiszen mindenkiből nem lehetett magyartanár. A francia nyelv esetében el kell mondanom, hogy a szaklíceumi körülmények közepette heti egy-két óra nem volt elegendő, hogy igazi nyelvtudásra tegyenek szert. Többen ki is jelentették, hogy nincs értelme nyelvet tanulni, hiszen úgysem veszik hasznát – ez még 1989 előtti idősakra volt jellemző. Az azt követő időben megváltozott ez a felfogás, de főként az angol nyelv iránt nőtt az érdeklődés. Ennek ellenére mégis volt jó néhány tanítványom, aki a francia nyelvet is szívesen tanulta, és hasznát is vette.

– *Ha összegezne, a művelődési élet szervezőjeként, számtalan rendezvény ötletgazdájaként, kivitelezőjeként hogyan érzi visszatekintve: milyen fajta elégtételt jelentett az Ön számára ez a szerteágazó tevékenység?*

– A több mint 40 éves tanári pályafutásom befejezésével akarva-akaratlanul a Bodor Péter Művelődési Egyesület irányítását örököltem meg. Ez a tevékenység is sok elégtételt jelentett. Egy-egy sikeres rendezvény természetes, hogy örömmel töltött el. Különösen örültem annak, hogy a diákoknak rendezett színjátszó táborok és fesztiválok hatására többen sikeresen választották a színészi pályát. Nagyon örültem, hogy 2003 óta gyümölcsöző kapcsolatot alakíthattunk ki a celldömölki Soltis Lajos Színházzal. Sokat tanultunk és sok segítséget kaptunk tőlük. Segítenek a magyarországi pályázatokban, a színjátszó csoportjainkat vendégül látják a különböző fesztiválokon, amelyeken több alkalommal szereztünk arany, ezüst és bronz minősítést is. A színjátszó táborainkat is közösen szervezzük, gyakran biztosítják a képzéseken a szakembereket, rendezőket, színészeket. De kapcsolatba kerültünk a mezőkövesdi, a bajai, a gyöngösi színjátszókkal is. Az egyesület 2002 decemberétől egy helyi lapot jelentet meg, ennek a szerkesztését is irányítom. A helyi események mellett a magyar művelődés jelentős eseményeiről igyekszünk hírt adni, ezzel is szolgálva az identitásunk megőrzését. Elképzelték, hogy esetleg valamikor

a város krónikájaként fel-fellapozzák a település múltja iránt érdeklődők. Tisztában vagyunk, hogy nem tökéletes ez az önkéntesek által, ingyen szerkesztett kiadvány, mégis olykor jól esik, ha elismerő véleményeket is olvashatunk, hallhatunk róla. Ez is egyfajta elégtétel.

– *Volt vagy van segítsége? Esetleg utánpótlása?*

– A művelődési tevékenységben mindig szükség van a segítségre, nekem különösen. Valóban nagyon sok segítséget kaptam és kapok a helyi iskola pedagógusaitól, tanároktól, tanítóktól. A nyári táborok és a színjátszó fesztivál megszervezésében mindig jelen vannak. A táborozásokon 70-120 gyerek vesz részt, 6-7 csoportot alkotva. Ezeket a csoportokat a pedagógusok vezetik, részt vesznek a szakmai fog-

Különösen örültem annak, hogy a diákoknak rendezett színjátszó táborok és fesztiválok hatására többen sikeresen választották a színészi pályát.

tott pályán helyt álltak vagy sikereket értek el. De örültem annak is, ha láttam felcsillanni szemükben az érdeklődést, a tudás vágyát. Az is jó érzés volt, ha sikerült felébresztenem az olvasás iránti kedvet. Osztályfőnökként pedig elégtételt jelentett, hogy bizalmukba avattak, ha tanácsaimat megfontolták.

– *Magyar és francia szakos tanárként mit tapasztalt, a diákok mennyire voltak fogékonyak, nyitottak, tehetségment, adottságaikat ki tudták bontakoztatni?*

– A magyar irodalom tanítása során nagyon sok esetben tapasztaltam érdeklődést a tantárgyam iránt. Voltak, akik élethivatásuknak választották a magyar tanári pályát, és most a környék iskoláiban megbecsült tanárként

lalkozásokon, az elkezdett munkát év közben folytatják, majd irányításukkal lépnek fel a fesztiválon, illetve a különböző rendezvényeken. Az egyesület tagjai is tevékenyen bekapcsolódnak a munkába, a különböző rendezvények megszervezésében sokat segítenek, felvállalnak, megoldanak feladatokat, amelyekre megkérem őket. A könyvelés és a pénzügyi feladatok intézését szintén a tagság erre szakosodott tagjai végzik minden ellenszolgáltatás nélkül. A lapszerkesztésre is érvényes ez. A lap anyagának összegyűjtésében, a korrektúrában, a terjesztésben sokan vesznek részt. Természetesen az utánpótlás kérdése is napirendre került már, és remélhető, hogy sikerül ezt is elrendezni idejében.

ANTAL ERIKA

antalerika@yahoo.com

Kérdések egészséges szövevényében

„Anyá, következő alkalommal, amikor rólam írsz, nyugodtan megírd, hogy a te lányod kicsit sokat kérdez” – ajánlotta Lea hamiskás nevetgélés közepette. „Jó, Lea, erről fogok írni, de azt te tudod, ugye, hogy a kérdések engem általában nem zavarnak. Csupán csak akkor, ha valamit éppen elmélyülve csinállok, amitől nem tudok odafigyelni a kérdésedre és válaszolni rá. Olyankor kell várnod egy kicsit” – válaszoltam a javaslatra, amire Lea tovább huncutkodott, és egy későbbi alkalommal kitalált magának egy valamiféle válaszakciót. „Én is fogok majd az iskolában mesélni egy történetet, aminek az lesz a címe: Amikor az anyám téved...” – harsogta Lea, és közben nagyokat nevetett. Persze, magam is csatlakoztam a nevetgéléshez azzal a mély megelégedéssel, amit a *Casablanca* című film tett híressé: „*Louis, I think this is the beginning of a beautiful friendship.*” Mert ha minden alkalmi és szükséges szülői szigor ellenére a gyermek el tud nevetgélteni és még szembesíteni is tud a saját hibáinkkal, akkor ez elég nagy valószínűséggel azt is jelenti, hogy majd később sem fog rettegni elmesélni a kényesebb, vitásabb dolgokat, hiszen nem fél a szülői megtorlástól...

No, de térjünk vissza a Lea-féle kérdésekre, amelyek számtalan válfajba sorolhatók: 1. vannak például a tájékozódó kérdések (*Hány óra van? Mikor megyünk mamáékhoz? Kell-e ma iskolába menni?*) 2. továbbá vannak a szembesítő kérdések (*Anyá, ugye, tudod, hogy el fogunk késni, ha még sokat beszélsz telefonon? Ugye, elvettünk mindent, és nem hagytál ott semmit, anyá? Miért mondd, hogy ne feküdjek bele az ételbe, amikor te viszont összepecsételed magad?*) 3. következnek a beugratós kérdések, amelyek a szülői figyelmet, emlékezőképességet tesztelik (*Anyá, el tudnád nekem mondani, hogy mit mondtam neked az előbb? Melyik a kedvenc részed a Wendy és Marine-ből? Emlékszel még arra, amikor Segesváron vártuk az örmény táncsoportot?*) 4. és aztán vannak a tanulási céllal megfogalmazott kérdések (*A láva gőze mérgező? Mit jelent az a szó, hogy „tulipán”? Ha benyalom a gyurmát, akkor meghalok?*) 5. és akkor ott van még a Lea kedvenc játéka: a kérdezős, ami azt jelenti, hogy minden kérdésre adott válasz újabb kérdést szül egészen a végtelenig, ezt pedig addig lehet játszani, amíg rá nem ununk, vagy egyéb tevékenység meg nem szakítja, így Lea rendszerint a buszon szokta játszani ezt velem iskolába menet (*Anyá, te miért szültél meg engem? Mert akartam egy lehetőséget adni a világnak, és ez te voltál. És miért akartál lehetőséget adni a világnak? Mert én így láttam jónak. Miért így láttad jónak? Mert az embernek vannak döntései, amiket vállal. Miért volt a te döntésed? Mert így hozta a helyzet. Miért hozta így a helyzet? Mert sok minden történt, és akkor kialakult az a helyzet, amelyben én magam döntöttem stb.*)

A gyermek kérdéseivel alapvetően egyetlen nagy gond szokott lenni, és ez a gond nem a gyermektől származik: elfelejtjük

azt, hogy a kicsik valamennyi kérdése megalapozza a világban való tájékozódásukat. Teljesen mindegy, hogy eligazodni, beugratni, tesztelni vagy tanulni akarnak, alapvetően kísérleteznek, hogy a világ (és ezt az első időkben a szülő testesíti meg) mennyire nyitott rájuk. Ha többnyire „letácsoljuk”, mellőzzük vagy kellenlően válaszolunk, akkor ebből azt tanulja meg, hogy kérdezni, érdeklődni nem jó, kizárólag önmagára számíthat, ez pedig nagyon veszélyes felismerés, mert számtalan bajt okozhat neki a későbbiekben. Nyilván, van olyan, amikor már annyira fáradtak vagyunk egy egész napi gürzés után, hogy mindenhez van kedvünk, csak ahhoz nem, hogy a láva gőzének mérgező hatásáról keressünk infókat a Google-en... De még akkor is kell tennünk egy erőfeszítést, teljes tudatában annak, hogy micsoda jelentősége van annak, hogy szülőként hogyan válaszolunk egy ilyen kihívásra.

Még nem voltam anyá, amikor teljes megütközéssel hallgattam, amikor az egyik tanár ismerősöm mesélte, hogy kollégája azzal a diadalmas „megvalósítással” érkezett a tanáriba, hogy az egyik folyton kérdezősködő diákját végre sikerült elhallgattatnia. Mert kérdésekre válaszolni, nyilván, nehéz és plusz erőfeszítést igénylő tevékenység, szemben azzal, amikor az ember kinyilatkoztat, mint a templomi szószéken, és senki nem teheti fel az időközben felmerülő kérdését.

Ennél borzalmasabb dolgot egy iskolában el sem tudnék képzelni, mint amikor valakibe „belefojtják” a kérdését. Minden pacifizmusom ellenére akár tettelegességre is képes lennék, ha ezt a gyermekemmel valaki megpróbálná (mert bizonyára értesülnék róla). Hogy miért mondom ezt? Hát csak nézzünk szét egy kicsit a társadalmunkban, amelyet jelenleg

LEA RAIZAI

olyan felnőttek uralnak, akik leszoktak arról, hogy kérdezzenek vagy kérdésekre válaszoljanak. Pont így néz ki, ilyen „szépen”... És nem, nem „nyugati flanc” a kérdésekre igazi válaszokat adni, hanem a demokratikus gyakorlat alapja. Ez két dolgot is jelent: a kérdező ismeri a helyzetét, és rá tud kérdezni a részletekre, érdeklődik és alkalmasint kiértékeli a kapott választ, a válaszadó meg tudatában van a saját felelősségének, felkészült arra, hogy a viselt dolgai kapcsán kérdések merülhetnek fel, amelyekre meg is tud válaszolni, ha az, amit csinál, igazi dolog. Roppant egyszerű ez, így működik egy egészséges társadalom.

Ehhez képest nálunk „szégyen” kérdezni, mert ez azt jelenti, hogy nem tudunk valamit, ami viszont azt jelenti, hogy kudarcot vallottunk úgy, általában az életben. Pedig pont nem ezt jelenti, hanem azt, hogy az élet csupán egy bizonyos területének vagyunk avatott ismerői, az összes többi területről való információszerzéshez pedig egyetlen nagyon fontos dologgal kell rendelkezünk: a rákérdezés tudományával, készségével, képességével? Nos, hányan tudjuk a sulipadból azt, hogy ez így van? Senki. Na jó, azért tartunk most itt.

Ezzel szerettem volna illusztrálni azt, hogy a társadalmi beidegződések megváltoztatása onnan jöhet, ahonnan maga a „baj” származik: a családból. Az én családomból, a tiédből

meg az övéből. Egyszerűnek tűnik, azonban a napi megvalósítás nem épp olyan sima, mert van az a pont, amikor szeretnénk, ha a hatévesünk nem kérdezne semmit. Én ilyenkor azt szoktam válaszolni: „Lea, várj egy kicsit, mindjárt meg nézem/mindjárt elgondolkodom/mindjárt meghallgatom még egyszer a kérdésed...”. Mert aztán van az a „jó” szokásunk is ösztársadalmilag, amikor elsopánkodjuk magunkat, hogy mindenki mennyire manipulálható, megvezethető, átverhető. Nos, ők mind azoknak a szülőknek a gyermekei, akik nem válaszoltak kérdésekre, diadalként könyvelték el, ha a gyermek

Ha minden alkalmi és szükséges szülői szigor ellenére a gyermek el tud nevetgélgni, és még szembesíteni is tud a saját hibáinkkal, akkor ez elég nagy valószínűséggel azt is jelenti, hogy majd később sem fog rettegni elmesélni a kényesebb, vitásabb dolgokat, hiszen nem fél a szülői megtorlástól...

elhallgatott, mert akkor nem kellett féltetniük a mindent nem tudó szülői autoritásukat. Szép munkát végeztek: megmaradt a szülői ázsió és terelgethető massa lett a gyermekeikből.

Ezért sem viccelek, amikor azt mondom: igenis, kell venniük a fáradságot még akkor is, amikor már lóg a nyelvünk, éhesek, kimerültek és idegesek vagyunk, és válaszolunk a gyermek felmerülő kérdésére. Mert az a gyermek, aki most választ kap, megszokja, hogy neki is, a maga során, kell válaszolnia a kérdésekre. Ez a normalitás gyakorlata.

A kérdező ember hatalmas ember, életrevaló ember, nyugodt és sikeres ember – én erre tanítom a gyermekemet. Mosolyfakasztó, de egy sima külföldi kiránduláson is rengeteg időt és pénzt lehet megspórolni azzal, ha az ember kérdez, mindig kérdez, amikor valamit nem tud. Meg fogunk lepődni, de akiket kérdezzünk, egytől egyig ahhoz szoktak, hogy kérdésekre válaszoljanak, még a legbutábbakra is, hiszen a maguk során ők is kérdeznek, amikor olyan helyzetben találják magukat, hogy nem igazodnak el. Ezt gyakorolni kell, mert másképp nem megy. Olyan például nincs, hogy harminc évig nem kérdezzünk semmit, és egyszer csak elkezdünk kérdezni és tudjuk is, hogyan kell, és azt is, hogy mit lehet kezdeni a kapott válasszal. Mert az már a haladó szint, amikor a válaszból kiderítjük, hogy a megkérdezett érdemi tájékoztatást tudott-e nyújtani, vagy éppen kedves akart lenni, segítőkész stb.

Ezt a gyakorlatot gyermekkorban kell megismerni, hogy legyen, amire építeni, ezért mindent, amit nem tudok saját kútból szolgáltatni a gyermeknek, ahhoz a szótárak, atlaszok vagy a Google segítségét kérem. Mert sem kérdezni, sem dokumentált választ adni nem szégyen.

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

A csodahármas, avagy az együttműködés útvesztői

Sokszor hangzik el, hogy a gyermek sikeres fejlődéséhez szükség van a pedagógus, a gyerek és a szülő hármas szövetségére. Az esetek többségében így van, hiszen az iskolai mindennapokban a gyerek érdekében történik a tanítói-nevelői tevékenység, amit otthon a szülő kiválóan tud kamatoztatni. Ehhez viszont szükség van arra, hogy a pedagógussal való kapcsolattartásnak köszönhetően a szülő tisztán lássa, hogy a tudás megszerzésének útján, személyiségének fejlődésében hol tart a gyerek.

Nem szívesen fogad jó tanácsot a szülő

Sajnos manapság ez a hármas kapcsolat nem feltétlenül működik zökkenőmentesen – talán az egyre nagyobb teret hódító gyermekközpontúságnak köszönhetően. Ez a szemléletmód az

Az is tény, hogy sok esetben alaposan elkényeztetve érkezik a gyerek a családból az iskolába. A szülő nem szívesen fogad jó tanácsot, esetleg panaszt a gyereke viselkedésével kapcsolatban, legtöbbször homokba dugja a fejét, vagy a pedagógust hibáztatja. Ezen a ponton a hármas szövetség gyengül, sok esetben konfliktus adódik.

iskolai mindennapokra és az otthon eltöltött időre is rányomja bélyegét, hisz a szemünk előtt a gyermek, a gyermek jogai kell lebegjenek. Ezáltal a pedagógus fegyverkezési lehetőségei

is beszűkültek, valamint az is tény, hogy sok esetben alaposan elkényeztetve érkezik a gyerek a családból az iskolába. A szülő nem szívesen fogad jó tanácsot, esetleg panaszt a gyereke viselkedésével kapcsolatban, legtöbbször homokba dugja a fejét, vagy a pedagógust hibáztatja. Ezen a ponton a hármas szövetség gyengül, sok esetben konfliktus adódik.

A nagyfokú gyermekközpontúság mellett a szülők sem a régiiek. Gyerekkoromban a tanító szent volt és sérthetetlen, tekintélye volt, és a szülők bíztak benne, hagyták, hogy a legjobb tudása szerint dolgozzon. Manapság a pedagógus feladatát a szülő próbálja átvenni, vagy próbál beleszólni, „jó” tanácsot adni. Gyakran érzem azt, hogy a munkám sikeres végzését a hármas kapcsolat csak megnehezíti, mivel minél közelebb kerülök egy-egy szülőhöz, annál sebezhetőbb vagyok. Minél többet tud a szülő, annál inkább érez késztetést, hogy beleszóljon a mindennapi teendőkbe, a nevelő-fejlesztő tevékenységbe. Ez a fajta magatartás legfőképp a szülői értekezleten érzékelhető, amikor a szülők nem tudják türelmesen megvárni, hogy a mondandómmal végezzek, próbálnak mindenféle véleménynyel közbevágni, átvenni az irányítást, és tovább terelni a témát más utakra.

Más szemszögből lát a pedagógus

Sokszor szeretnének egy-egy olyan kérdésben – különösebb végiggondolás nélkül – ők dönteni, amibe nem tudnak teljesen belelátni: ilyen például az ültetésrend, a tananyag megtanításának módzatai, a munkafüzetek megválasztása, a kirándulásokhoz kapcsolódó egyes döntések meghozatala. Úgy gondolom, hogy természetesen amíg a szülő anyagiakkal támogatja a kirándulások létrejöttét, a munkafüzetek használatát, és amíg minden a gyerekéért történik, addig van beleszólási joga, viszont a pedagógusnak a dolgokat

sokszor más szemszögből kell látnia. Egy ültetésnél figyelembe kell vennie a gyerekek magasságát, a szemüvegesek látási lehetőségeit, baráti kapcsolatokat stb. A kirándulásoknál a buszozási lehetőségekkel, az étkezésre alkalmas,

A nagyfokú gyermekközpontúság mellett a szülők sem a régiiek. Gyerekkoromban a tanító szent volt és sérthetetlen, tekintélye volt, és a szülők bíztak benne, hagyták, hogy a legjobb tudása szerint dolgozzon. Manapság a pedagógus feladatát a szülő próbálja átvenni, vagy próbál beleszólni, „jó” tanácsot adni.

biztonságos, a gyerekek kíváncsiságának, tanulási lehetőségeiknek megfelelő helyekkel is számolnia kell. A szülő általában nem gondolja végig, hogy ő egy-két-három gyerekéért felel csak, de a pedagógusnak sokszor több tíz gyerek szempontjait kell előtérbe helyeznie. Az efféle problémák egyre több helyen jelen vannak, és hosszú távon nagyobb konfliktusokhoz vezethetnek, ha nem találunk rá megoldást. Úgy gondolom, mindenképp fontos, hogy a pedagógus elnyerje a szülők bizalmát, valamint hogy lássák azt a pedagóguson, hogy tudja, mit miért tesz. Mindenképp szükségszerű a mai világban megbeszélni a szülőkkel, hogy az iskolában történő oktatási, nevelési, tanítási folyamatot hagyják a tanítóra, viszont a különböző kérdések, miértek alapos körbejárásával közösen is lehet

jó döntést hozni, ezáltal segítve a hármas szövetség jó működését.

Ne korlátozódjon a kapcsolat a szülői értekezletekre

A szülői értekezleteken kívül is szükséges tartani a kapcsolatot a szülőnek a pedagógussal és fordítva, hisz előkészítő osztályba lépve minden gyerek hozza a saját „csomagját” otthonról, valamit, amit megtanult, elsajátított, vagy ami ő maga. A „csomagok” lassú kibontása során a pedagógus megismeri a tanítványait, és részben belelát a családi életbe is. Idővel kiderül, hogy a gyerekek milyen készségekkel, tudással, viselkedéssel, magatartással rendelkeznek, melyik téren jobb, esetleg gyengébb. A szülőnek is tisztában kell lennie a csomag tartalmával, és folyamatosan a sikeres

Ez a fajta magatartás legfőképp a szülői értekezleten érzékelhető, amikor a szülők nem tudják türelmesen megvárni, hogy a mondandómmal végezzek, próbálnak mindenféle véleménnyel közbevetni, átvenni az irányítást, és továbbterelni a témát más utakra.

fejlődés érdekében kell beszélnie a pedagógussal. Ha a pedagógus jó dolgokat mond a gyerek tudására, képességeire, viselkedésére vonatkozóan, akkor a szülő elégedett, büszke, és inkább szimpatizál a tanárral. Viszont sokszor történik olyan, hogy bár a szülő megkéri a tanítót, hogy ha bármi gond van a gyerekkel, valami nem úgy megy, ahogy kellene, akkor nyugodtan szóljon, mégis, amikor szembesül valamilyen negatív véleménnyel a gyerekével kapcsolatban, a pedagógust támadja. Sok szülő elfogult a gyerekével kapcsolatban, mindenáron elhitegeti saját magával, és próbálja a kívüllég felé is azt mutatni, hogy az ő gyereke bizony tökéletes. Sajnos vagy nem sajnos, egyik gyerek sem tökéletes. Minden tanulónak megvannak az

erősségei, gyengeségei a különböző területeken. Lehet, hogy a román nyelvet szuperül használja, viszont a matematikában egyszerűen nem képes egyes feladatok helyes megoldására. Sokszor az is előfordul, hogy egy kis pluszgyakorlásra lenne szükség otthon, délutánonként, viszont ha ezzel szembesítjük a szülőt, válaszként felháborodást, sértettséget, ellenkezést kap a tanító.

Rengeteg az elkényeztetett gyerek

A pedagógus a gyerekért van, és biztos vagyok benne, hogy legtöbb tanító a legjobb tudása szerint végzi a munkáját. Minden módszert, játékot, technikát, ötletet bevet, ha látja, hogy a tanulójának nehézsége van valamilyen téren, viszont sokszor óriási segítség, ha a szülő délután próbál segíteni a gyerekének. Sok édesanya, édesapa úgy néz a tanítóra, mintha az varázsló lenne, és mivel ő a pedagógus, az a dolga, hogy a gyereket mindenre megtanítsa, viszont sok esetben épphogy a szülői elhanyagolások miatt jönnek a nehézségek, esetleg a gyereknek nincs egyszerűen meg a képessége valamilyen területen. A viselkedéssel kapcsolatban legtöbbször ugyanez a tapasztalat. Napjainkban rengeteg az elkényeztetett gyerek, akinek otthon minden meg van engedve. Ennek a levét a tanító issza, hisz lehetetlen a fegyelmezés, a szigorúság elkerülése egy nagyobb létszámú osztályban. Gyakran a tanító a hibás, ha szigorú, ha megköveteli a csendet, rendet, hisz a mindent megengedő szülő nem érti az effajta „katonás” viselkedést. Ahhoz, hogy elkerüljük vagy lecsökkentsük a fent felsorolt esetekből kialakuló problémákat, konfliktusokat, mindenképp szükségszerű megértetni a szülőkkel mihamarabb, hogy nekünk, pedagógusoknak az a dolgunk, hogy a gyereket neveljük, tanítsuk, tiszteljük, szeressük, és próbáljunk olyan felnőtteket nevelni belőlük, akik megállják a helyüket, sikeresen boldogulnak majd a társadalomban. Minden gyerek értékes, és minden gyerek jó valamiben. Ehhez szükségünk van arra a hármas kapcsolatra, amiben a szülő tisztában van a gyereke viselkedésének milyenségével, a tudásával, képességeivel, ellenkezés és mérgeződés nélkül próbálja kivenni a részét a szükséges teendőkből a gyerek sikeres fejlődése érdekében.

A sokat hangoztatott tisztelet és megértés

Eddigi tapasztalatom szerint a hármas szövetség sikeres lehet, ha a szülő és a pedagógus között tisztelet, megértés van, segítőkészséggel fordulnak egymás felé és őszinték egymással. Ennek a kapcsolatnak a létrejöttét segíthetik a különböző közös programok, amin a szülő és a gyerek is részt vehet. Egy-egy családi napon a szülők egymással is tudnak beszélgetni, láthatják, hogy gyerekek inkább kivel barátkozik, vagy akár a teljes osztály miként tud együttműködni egy-egy játékban. Sőt, néhány felnőttnek szóló játék keretében egymást és a pedagógust is jobban megismerhetik, oldódhatnak az esetleges feszültségek. A különböző szerepléseknek köszönhetően is lehetőség nyílik a találkozásra, esetleg a közös kirándulásokon keresztül megtapasztalhatják a szülők, milyen nehézségekkel jár egy kiruccanás megszervezése, lebonyolítása.

Mindkét félnek tennie kell azért, hogy a kapcsolat jó maradhasson, a pedagógusnak figyelembe kell vennie a szülő szemszögét, a család kohézióját, esetleg a családban történt különleges eseteket.

tása. Mindenképp mindkét félnek tennie kell azért, hogy a kapcsolat jó maradhasson, a pedagógusnak figyelembe kell vennie a szülő szemszögét, a család kohézióját, esetleg a családban történt különleges eseteket. Viszont a szülőnek is nyitnia kell a tanító felé, figyelembe kell vennie a pedagógus jó tanácsait, véleményét.

A szerző a székyudvarhelyi Orbán Balázs Általános Iskola tanítónője.

MIHÁLY GYOPÁR-
HENRIETTA
gyopar186@gmail.com

A királyi szerelvény

Sokszor észre sem vesszük egy sajátos élethelyzetben, vagy mikor biztatásra van szükségünk, mire tanít egy gyermek, mekkora erőt ad, mikor csak úgy, minden ok nélkül odajön, s mond valamit, ami üzenetjelzésű is lehet. Át tud formálni egy pillanatra, ha kell, királyt csinál belőlünk. Egy pár szóval s egy kedves mosollyal pillanatok alatt áthangol, harmóniát teremt a lelkünkben.

Valahányszor összefutunk valahol, eszembe jut a vonat, a díszes szerelvény, amit ajándékba kaptam tőle sok évvel ezelőtt, amikor még mindketten az iskola lépcsőit koptattuk. Kissé furcsa, jellegzetes mosolyával üdvözölt minden nap, majd egészen közel jött, hogy érezni lehetett a lehetét, s belenézett az arcomba. (Ezt a többi tanár nemigen vette jó néven, de nekem érdekesnek tűnt). Hogy természetes volt-e ez a mosolygós, szemforgató kutakodása ilyen közletről, vagy sajátos helyzetéből adódott, azt nem tudtam megállapítani, de engem mindig kikapcsolt, ha elfáradtam, vagy elbágyasztott a zaj a tornateremben.

Ilyenkor valamilyen hozzám tartozó tárgyon vagy ruhán mindig észrevett pár centiméternyi hibát, amire rajta kívül senki se figyelt fel, s jelezte, hogy nincs rendjén. Naponta ellenőrizte a fülbevalóimat, szín, forma, nagyság szerint, s értékelte azt is, hogy mikor, milyen színű blúzhoz viseltem őket. Megszoktam, hogy szemmel tartott.

– Magának jól állnak ezek a lógócsüngők – bókolt szinte minden nap. Sok van belőle, ugye? S mindig váltogatja, ugye? Minden nap mást tesz, pedig a tréninggel nem szoktak ilyeneket hordani.

– Valóban nem szoktak, de én tréninggel is hordom, mert ez a szenvedélyem.

– Maga szenvedélyes, s azt hogy csinálja? – sokáig tudott kérdezni, egyik kérdésből fűzte a másikat mindaddig, amíg én is rákérdeztem valamit.

Nehezen ment neki a futás és az irányított mozgástevékenységek is, de nem vonta ki magát semmiből, csak alkudozott, hogy a próbákat valamilyen más formában teljesítse.

– Egyezzünk meg, egy fél kör futás, egy fél kör járás gyorsabban, míg lemegy az ezer méter! – javasolta nyolcadikban, s én belementem az üzletbe.

– De aztán jó jegyet ad, ugye?

– Jó jegyet Lóri, csak indulj már! – biztattam.

– De ha megállok egy kicsit a túlsó kanyarban, ugye, nem kiált oda, mint a többieknek, hogy „ne csalj fiam!”, vagy hogy „ne add fel!”?

– Nem kiáltok oda – ígértem, míg végre elindult, s kitartóan ledöcögte az ezer méter két és fél körét, úgy, ahogy meg egyeztünk. Fáradtan, de mosolyogva érkezett a célvonalba, örült és meglegedett volt, hogy sikerült, s megkapta a jó jegyet is. Lihegve jött közelebb, s az arcomat fürkészte ismét.

– Az egyik fülbevalója hiányzik – állapította meg nagy meglepetésemre, s az arcomról leolvasta, hogy ez a spirálformájú volt a kedvenc a lógócsüngők közül. Aztán az órák után jött nagy diadalmasan, s hozta a fülbevalót.

Az egyik fülbevalója hiányzik – állapította meg nagy meglepetésemre, s az arcomról leolvasta, hogy ez a spirálformájú volt a kedvenc a lógócsüngők közül

– A pályán találtam a fűben, ott, ahol a tréningfelsőjét levette. Nem is mentem be más órákra, mert ezt olyan érdekes volt keresni, s csak megtaláltam, látja? – nézte az arcomat, hogy nem tudtam szóhoz jutni. Nagy ölelés járt érte, s persze csokijutalom. Akkor is így mosolygott, s azóta is mindig ezt látom, ha néha megjelenik az utcán. Aztán jött a vonat. Év vége előtt, egyik szünetben megkérdezte:

– Magának nincs kocsija?

– Nincs – mondtam.

– Akkor maga szegény?

– Hát nem egészen, de olyanforma – mondtam.

– Na, nem baj, akkor én adok magának egy vonatot, az kényelmesebb is, másoknak nincs is – vigasztalt, mintha

panaszos lenne a kocsinélküliségem. És egy hétre rá nagy ámulatomra hozta mosolyogva a rajztömb kemény hátlapjára teremtett dízelvonatot. Tökéletes alkotás volt. Akkoriban ingázott, s órákig állt az állomáson, figyelte a vonatokat, a mozdonyt, a kerekeket, az ablakokat, minden szögéből, részletekbe menően. A rajzlapon pedig ott volt milliméter-pontosságban egy luxusszerelvény egyetlen vagonnal.

– Minden van benne, étkező és fürdő is – mondta. Valószínűleg egy nagy családnak volt gyártva, valóban kényelmesen elfért volna minden rokonom benne – latolgattam a lehetőséget.

– Ilyenlét csak a királyok járnak, Lóri! – köszöntem meg egy öleléssel, viccelődve.

– Hát akkor maga is király lesz, ha felül rá – felelte.

Pár évvel az iskola befejezése után egy alkalommal szembe jött a központi téren. Arcán régi mosolya, csak úgy mentében, pedig még nem vett észre. Már távolról felismertem lábujjhegyes, kissé billegő járásáról, s mérget vettem volna rá, hogy ő már nem ismer meg, ám célirányosan felém tartott. Láttam, hogy megváltozott, felmértem, hogy kiserdült, megnyúlt, erős fiatal lett, csak a járása, sajátos mosolya maradt a régi.

– Csókolomhogyvantanárnő? – kérdezte egy szuszra, s fülig ért a szája. Feleltem a szokásost, hogy jól, köszönöm, de ő nem tárgított, most sem érte be ennyivel.

Ilyenkor valamilyen hozzám tartozó tárgyon vagy ruhán mindig észrevett pár centiméternyi hibát, amire rajta kívül senki se figyelt fel, s jelezte, hogy nincs rendjén. Naponta ellenőrizte a fülbevalóimat, szín, forma, nagyság szerint.

– S akkor még tanít-e? Feleltem, hogy már nyugdíjas vagyok, de csak folytatta.

– S akkor még milyen az élete? Mondtam, hogy jó.

– S akkor mit csinál egész nap? Mondtam, hogy sok mindezt.

– De mit? – kérdezte tovább kitartóan, mint az óráimon, ha belekezdett valamibe. Hogy fordítsak a kérdezősködés fonalán, rákérdeztem én is.

– Hát te hol jársz most iskolába? Mondta, hogy a speciálisba ingázik faluról.

– Szereted-e ott? – kérdeztem tovább. Mondta, hogy igen, de tudtam, hogy ő bárhol szereti. Közelebb lépett, mint régen, s pár pillanatig figyelt, ahogy szokott. Tekintete mélyen az arcomba fúródott (tudtam, hogy felfedez ismét valamit rajtam, s jaj, most a ráncaim sem menekülnek!)

– Ne, itt a dzsekijének a felső zsebinél, el van romolva a zipzára, egy fogacska ki van esve belőle, s így nem lehet behúzni.

– Hát nem bizony – mondtam, beletörődve a kritikába, s meg se lepődtem. (Másképp én észre se vettem volna a cipzárt).

Tíz év is eltelhetett azóta. A minap a gyógymedencében izmos, szép testű fiatalember lépegetett le a lépcsőkön, s

bár háttal volt, megismertem ismerős mozdulatairól. Lehet ezt szakmai ártalomnak is nevezni, de egy sajátos mozdulat vagy arckifejezés, mosoly, fintor, járás, amire éveken keresztül felfigyeltem, hosszabb ideig ezzel dolgoztam, sokáig megmarad az agyamban. Évek múltán is, mikor már átváltoznak a testméretek, felnőtt lesz a valamikori gyerek, első látásra ez „hozza be” leghamarabb a nebulót mindenestől.

Ahogy meglátott, kezével intett. Nem tévedtem, ő volt. Felém ugrált, oda evezett a nyakig érő vízben, s régi sajátos mosolyával üdvözölt. A teste egy felnőtt férfié, a mosolya a régi, a gyermeké.

– Csókolom Bogdánemesetanárnő – mondta egy szuszra, mint régen, legnagyobb meglepetésemre.

– Szervusz Lóri, nem gondoltam, hogy annyi év után is megismersz – jött ki a szó a számon.

– Nem gondolta volna? – szögezte nekem a kérdést, és már tudtam, hogy rövid felelet után a többi is zúdítja sorozatban.

– S miért nem gondolta volna, s most mit csinál, s maga szereti-e a vizet, s maga tanít-e még, s úszást is tanít még? S szokott-e még járni a pályára?

Tudtam már, hogy nem szakad meg egykönnyen a sorozat-kérdezősködés. Rákérdeztem én is. Mondta, most 31 éves, de még jár képzésre. Közelebb jött, s nagyon megnézett újra, ismertem ezt a szokását, s biztos voltam, hogy most már a ráncaimmal is leszámol.

– Szép a fürdősapkája, szép mintás – mondta mosolyogva, s én fellélegeztem. Aztán a sapkánál maradtunk, hogy hol vettem, mondtam: a kinaiban, azért ilyen mintás, meg hogy én nem szeretem, de nem volt más, aztán miért nem szeretem, mikor milyen szép színes, s hogy hordom-e még a „lógócsüngőket”. Mondtam, hogy hordom, aztán hogy melyik most a kedvencem, stb. Az édesanyjával volt a fürdőben, jól érezte magát, ugrált, evezett, mosolygott, s felderítette a napomat, mint annyiszor régen, amikor őt tanítottam.

– Hát a vonatja megvan-e? – szögezte nekem a kérdést váratlanul. Előttött az ámulat, hogy még erre is emlékszik.

– Megvan, őrzöm szeretettel – feleltem mosolyogva én is.

– De most már van kocsija is, ugye?

– Igen – mondtam.

– Akkor már nem kell a vonat? Pedig az kényelmesebb – viccelt tovább. Nem volt, amit erre mondanom.

Azóta is őrzöm a vonatát az emlékek között, de mást is megőriztem belőle. A mosolyát, az elégedettséget az arcán minden élethelyzetben, a lábujjhegyes billegő járását, a szelíd naiv humorát, s azt a képességét, amellyel hatni tudott a környezetére, sokunkra, akik tanítottuk. Mert Lóri valóban különleges képességű. Más tanítványokkal összehasonlítva az benne a különlegesség, hogy nem éri be egy futólag odavetett nyers jónapot az utcán, ő kezicsókolomot köszön, megáll egy kicsit, rád kérdez udvariasan, belenéz az arcodba, beleérez a lelkedbe, s mond valamit. Lehet, pont ez a küldetése.

BOGDÁN EMESE

bogdanemesem@yahoo.com

Hiszem és félem

A mi iskolánk piarista iskola. Unitárius iskola. Református iskola. Pár éve leginkább ipari, matematika-fizika vagy elméleti líceum volt, de aztán tűntetek és lőttek és egy ősz hajú, keserű arcú színész vécépapírt mutatott a tévében, mondván, hogy azzal egyesek töröljék ki a szájukat.

Azóta karácsonyi lett a télifa ünnepély, és van Golgota és stáció és Jézus föltámad. Dicsértessék a Jézus Krisztus, békesség Istentől és Isten áldja. Évnyitó, évzáró ünnepélyen öltönyös-

az összes kátékérdést a kakasos templom körül sétálva. Tisztelem és becsülöm a hitet, csak nekem egyelőre sajnos nem jött össze.

Szerettem a bibliaórákat, főleg a templomi énekeket. De amikor Istenről beszélnek, egyszerűen nem érzem a lángot. Nem értem ezt a szigorú és távoli valakit, aki fenyeget és számonkér, és akivel fenyegetnek, vagy akinek a nevében számonkérnek.

Pedig a madárdal csoda, és a rügysző faág csoda, és a híd alatt futó szőke Szamos is csoda, de sehogyan sem tudom mindezt, a testvéreimet, a nagymamáimat és nagytatáimat, Erdélyt meg a földgolyót ennek az állítólagos Úrnak köszönni. Nem értem, hogy aki ekkora csodákra képes, az miért ver.

Isten áldása és istencsapása. Isten áldása az iskola, istencsapása pedig mi vagyunk, bár az elején még gyermekáldás voltunk. Aztán valahol kisiklott a dolog, miután egy ideig Isten egyáltalán nem is létezett, csak ipari meg matematika-fizika meg elméleti dolgok voltak.

Mégis létezett, többször emlegették. Nincs az az isten, hogy két pont ne határozzon meg egyenest, és nincs az az isten, hogy két különböző egyenes két pontban metssze egymást. Mert akkor

az már egy egyenes. Ezt értem. De azt, hogy Isten hogyan van is, meg nincs is, azt nem nagyon értem.

Néha Isten, máskor meg isten. Ki az isten tűntette el a szivacsot már megint? Hol az istenbe' voltál? Mi az istent csináltok tanítás után a vécében? Ezek után nehéz a fogalom teljes ünnepi mélységét belegondolni abba, hogy úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött fiát adta.

Itt van, a kőpadlóban, a szószék fájában, a petróleummal felmosott tanteremi parkettában, a járdaszegélyen.

És az jut eszembe: az Úr adta, az Úr elvette. És értem, érzem: van Isten. Itt van, a kőpadlóban, a szószék fájában, a petróleummal felmosott tanteremi parkettában, a járdaszegélyen. Isten adja és elveszi a világot, ez teljesen észszerű, magától értetődő, nem kell magyarázni és meggyőzni sem kell róla engem.

Nem a Párt, a Tanács adja, és nem az Egyház, és nem anya és apa, nem Gyula bácsi és Karcsi bácsi adja, hanem Isten. Bár amit Jutka néni a három merőleges tételével csinál, az nagyon közel van ahhoz, amikor Isten a világot adja. Csak aztán jön a felmérő, akkor pedig Isten a világot elveszi.

És adja és elveszi reggel és este, és nem kell mondani azt sem, hogy van, azt sem, hogy nincs, mert tudjuk mi mindkettőt. Mert bennünk van és bennünk nincs, óráról órára, percről percre, és hiszünk is benne, félünk is tőle, ki-ki a maga módján, piaristául, unitáriusan, nyakas kálvinista módra. Ez a mi iskolánk. Ilyen.

Bár amit Jutka néni a három merőleges tételével csinál, az nagyon közel van ahhoz, amikor Isten a világot adja. Csak aztán jön a felmérő, akkor pedig Isten a világot elveszi.

nyakkendőös férfi prédikált, most palás-tos úr imádkozik. Jó.

Fáj kissé, de nem érzem az emelkedettséget. Hiába konfirmáltam szép fehér ruhában, amit azután soha föl nem vettem, és hiába tanultam meg kívülről

József Attila

ISTEN

Hogyha golyóznak a gyerekek, az isten köztük ott ténfereg. S ha egy a szemét nagyra nyitja, golyóját ő lyukba gurítja.

Ő sohase gondol magára, de nagyon ügyel a világra. A lányokat ő csinosítja, friss széllal arcuk pirosítja.

Ő vigyáz a tiszta cipőre, az utcán is kitér előre. Nem tolakszik és nem verekszik, ha alszunk, csöndesen lefekszik.

Gondolatban tán nem is hittem. De mikor egy nagy zsákot vittem s ledobván, ráültem a zsákra, a testem akkor is őt látta.

Most már tudom őt mindenképpen, minden dolgában tetten értem. S tudom is, miért szeret engem – tetten értem az én szívemben.

1928/1934

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

Javaslat: önkormányzatok is újíthassák fel az egyházi iskolákat

Állami költségvetésből is finanszírozhassák az egyházak tulajdonában levő ingó és ingatlan tulajdonok karbantartását és felújítását – erre vonatkozó törvénykezdeményezést iktatott az RMDSZ. A módosító javaslatot Csoma Botond, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezetője, Szabó Ödön képviselőházi frakcióvezető-helyettes és Oláh Emese, Kolozsvár alpolgármestere dolgozta ki – írja az *Rmdsz.ro*. Csoma Botond szerint a törvény eddig sem tiltotta ezt a lehetőséget, de pontosítani kell, ugyanis a jogértelmezés miatt adódtak települések, ahol az önkormányzat – bár szándékában állt – nem tudta célirányosan támogatni az alacsony jövedelemmel rendelkező egyházak tulajdonában levő kulturális örökséget vagy oktatási intézményeket. Oláh Emese kifejtette: eddig a törvény csak abban az esetben engedte meg az egyházi ingatlanok javítását, korszerűsítését önkormányzati támogatásból, ha azokban felekezeti iskola működött, sok ilyen épületben viszont világi oktatás zajlik. Szabó Ödön rámutatott: a törvénymódosítással „forrást lehet majd biztosítani a kulturális örökség részét képező javak megőrzésére, karbantartására, kulturális-vallási múzeumok rendezésére, fenntartására, egyházmegyéik, esperességek közigazgatási székhelyeinek építésére, javítására, plébániák, parókiák, temetők karbantartására, az egyházak tulajdonában levő oktatási intézmények javítására, szociális és egészségügyi létesítmények építésére, berendezésére és javítására”.

Színészmesterségből országos első a sepsiszentgyörgyi diákok

Országos első és második díjban részesültek a sepsiszentgyörgyi művészeti líceum drámatagozatának diákjai az Országos Színészmesterség Tantárgyversenyen április 3–6. között Brăilán. A Plugor Sándor Művészeti Líceum dráma tagozatos diákjai egyéni versenyben indultak, Hubbes Gellért Mátyás első díjat, míg Kurkó Karolina Fatima második díjat kapta meg – számolt be a *Maszol*-nak Fazakas Misi, a dráma tagozat vezetője. A sepsiszentgyörgyi diákok mellett Arad, Brăila, Bukarest,

Buzău, Focșani, Galac, Jászvásár, Kolozsvár, Konstanca, Marosvásárhely, Pitești, Szeben, Târgu Jiu, Temesvár és Tulcea megyék mintegy 160 dráma tagozatos tanulója vett részt egyéni (versek, monológok) és csapatversenyben (előadásokkal). Április elején a kolozsvári Atlantisz Harangoz Országos Versmondó Vetélkedőn négy díjat kaptak a drámás diákok (Fazakas Bálint első, Kurkó Karolina második és különdíjat, Mantia Lilla dicséretet), a március elején megrendezett XV. Kárpát-Medencei Magyar Középiskolai Arany János Baladamonódi Versenyen pedig Kurkó Karolina szép magyar beszédért különdíjat és közönségdíjat kapott.

Bölcsőde, tanuszoda, sportcsarnok épülne

A Maros megyei Balavásáron új, korszerű és környezetbarát bölcsőde, Szovátán új tanuszoda épül, a Szilágy megyei Szilágyszegen új sportcsarnok.

„Kormányzati forrásokból építjük Erdélyt, több pénzből, mint valaha. Országsszerte több mint 200 új, korszerű és környezetbarát bölcsődét építünk. Minden beruházással közösségeink gyarapodnak” – nyilatkozta az *Rmdsz.ro*-nak Cseke Attila RMDSZ-es fejlesztési miniszter, akinek hivatala 41 millió lejjel finanszírozza a három beruházást.

A balavásári bölcsőde 40 kisgyermek számára teremt megfelelő körülményeket saját konyhával, meleg ebéddel. A szovátai tanuszodában hatsávós úszómedence lesz öltözőkkel, tornateremmel, az emeleten lelátókkal, az épületet napelemekkel és hőpumpákkal látják el, így jelentősen csökkentve a fenntartási költségeket. A szilágyszegi emeletes sportcsarnokban 180 férőhelyes lelátót alakítanak ki, a sportpályát több sport gyakorlására szerelik és festik fel.

Tanügyminiszter: jók az oktatási törvénytervezetek

Az oktatás minden rendszerszintű változása csak az érintettek támogatásával valósulhat meg – jelentette ki Ligia Deca tanügyminiszter kifejtve: karrierjének utóbbi hét évét az oktatási törvények kidolgozásának szentelte, amelyeket április első napjaiban

terjesztettek parlament elé. A miniszter szerint jó és szükséges törvények az inkluzív oktatást szolgálják, hogy minden gyermek elsajátíthassa az általános műveltségi ismereteket, képesítésre és szakmai identitásra tegyen szert, megélje és megossza a közösség értékeit, amelyek a beteljesült élet feltételei – hangsúlyozta az *Agerpres* tájékoztatása szerint a tanügyminiszter. Úgy vélekedett, egy jó törvénynek minden tanuló, egyetemista, tanár és tanügyi alkalmazott érdekeit szem előtt kell tartania, és a fenntartható jövőt szolgálnia. Ehhez egyenlő tiszteletben kell részesíteni minden oktatási ágazatot, mert a tanulóból akkor lesz boldog felnőtt, ha a számára legmegfelelőbb gimnáziumba kerül. Ligia Deca szerint egy jó törvény biztosítja, hogy a család anyagi helyzetétől függetlenül minden tanuló iskolába járjon, a jó oktatási törvény vonzóvá teszi a pedagógusi pályát, ugyanakkor felhasználja az elmúlt időszak válságainak tanulságát és a tudományos-műszaki fejlődés vívmányait, és célként kezeli az ellenálló képesség növelését.

Zilahon az iskolaorvosi hálózat az egészséges életmódot népszerűsíti

Zilah önkormányzata a helyi szociális igazgatóságon keresztül iskolaorvosi hálózatot működtet a város 25 tanintézményében: 2 fogorvosi rendelőt, 3 általános iskolaorvosi rendelőt és 20 egészségügyi pontot. A közeljövőben újabb fogorvosi rendelőt nyitnának a Voievod Gelu Technológiai Líceumban és iskolaorvosít a Mihai Eminescu Általános Iskolában – írja a *Maszol*. Fazakas Miklós, Zilah RMDSZ-es alpolgármestere elmondta, fogorvosi rendelők működnek a Iuliu Maniu Általános Iskolában és az Avram Iancu Sportlíceumban. Az elsőhöz 15 oktatási intézmény diákjai, óvodásai tartoznak, ide járnak a Sylvania Főgimnázium és a Zilahi Református Wesselényi Kollégium diákjai is, a Mihai Eminescu fogorvosi rendelőjébe 13 tanintézmény tanulói, köztük a Gheorghe Șincai Pedagógiai Líceum diákjai. A korszerű eszközökkel felszerelt fogorvosi rendelők egyre népszerűbbek a fiatalok körében: minőségi szolgáltatásokat biztosítanak a szájhigiéné profilaxistól (megelőzés) egyszerű

gyógyító kezeléseikig (tejfogak kihúása stb.). Tavaly a két rendelőben 1845 vizsgálatot és 168 kezelést végeztek. Az általános iskolaorvosi rendelőkben orvosi és járványügyi szűrővizsgálatokat biztosítanak, az orvosok és ápolók egészségnevelést tartanak csoportok és osztályok számára. Mindezzel felhívják a figyelmet az egészséges életmód korai elsajátítására, amely egész életen át a kiegyensúlyozott fejlődést biztosítja – ismertette az alpolgármester.

Előzetesben a japántanárnőjét késsel megsebesítő 16 éves diák

Harmincnapos előzetes letartóztatásban marad a japántanárnőjét késsel megsebesítő 16 éves diák – erősítette meg a bukaresti ítéltábla a fővárosi törvényszék korábbi határozatát. A fiú ellen emberölési kísérlet, közbiztonságra veszélyes eszköz használata, valamint a közrend és a köznyugalom megzavarása miatt folyik eljárás – tájékoztat az *Agerpres*. Az incidens a bukaresti Ion Creangă Főgimnáziumban történt: a tizedikes diák a japánóra elején kést nyomott tanárnője nyakához, miután az bejelentette, hogy felmérőt íratna az osztállyal. A 26 éves tanárnő sérüléseit kórházban látták el. Az ügyészek szerint a tanuló előre kitervelte a támadást: előzetesen érdeklődött az ezzel járó büntetésről, megtervezte a tett elkövetésének módját, és kést vett magához.

Megreguláznák a diákokat: szigorú szankciókat az iskolai biztonsáért!

Bekameráztatná a tanintézményeket, a rossz magaviseletű diákokat kicsapással és akár nevelőintézetbe küldéssel sújtaná a Spiru Haret Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége. A parlament elé terjesztett ajánlások egy részét Ligia Deca tanügyminiszter is hatékonynak tartja, ám a nevelőintézetek újraszervezésével nem ért egyet. A hazai iskolák biztonságára az utóbbi hetek botrányos eseményei terelték a figyelmet: a nemrég leleplezett iskolai drogfogyasztás után 16 éves diák megkéselte japántanárnőjét az órán (szándékos emberölési kísérlet miatt előzetes letartóztatásba helyezték), majd Prahova megyében két 13 éves tanuló az órán szexuálisan zaklatta tanárát, amiről videófelvétel is

készült. A Spiru Haret Tanügyi Szakszervezetek Szövetsége hat pontból álló intézkedési csomagot javasolt, amely pár napra szóló eltiltástól közhasznú tevékenységre kötelezésen át kicsapásig terjedő intézkedésekkel törvényileg szabályozná a problémás fiatalokra kiszabható szankciók körét. Tavaly nyáron miniszteri rendelet függesztette fel a diákokkal szemben alkalmazható eltanácsolás gyakorlatát – emlékeztet a *Maszol*. A szakszervezetek szövetsége felvetette, hogy szervezzék újra a nevelőintézeteket, ahová rendkívül súlyos kihágások esetén küldenék a fiatalokat, ugyanakkor a magaviseleti osztályzatot beszámítanák a középiskolai felvételi, az érettségi átlagába. Az osztálytermekbe, folyosókra és iskolaudvarra kamerákat szereltetnének úgy, hogy a felvételek felhasználhatóak legyenek a fegyelmi eljárások során, az őrköt felhatalmazná, hogy gyanús viselkedés esetén vagy szűrőpróbaszerűen átkutassák a diákok táskáit (jelenleg gyanú esetén a hatóságokat értesíthetik), kitiltanak az iskolákból a mobiltelefonokat, a kiskorúak garázdálkodásáért pedig szüleiket bírságnak meg. Javasolták, hogy minden tanintézetben legyen legalább egy nevelési tanácsadó (ne óraadó pedagógus), aki kifejezetten a fiatalok lelki problémáival foglalkozna, a szülők beleegyezése nélkül is beszélgethetne a családi gondokkal, beilleszkedési problémákkal vagy identitásválsággal küzdő diákokkal. A *News.ro* szerint Deca jó ötletnek tartja a problémás tanulók 3-5 napra szóló felfüggesztését, ha az óralátogatástól való eltiltás mellett a szabályszegő tanácsadason és (a család bevonásával történő) egyéb kiegészítő tevékenységen is részt vesz. A kamerákat illetően a személyi jogok miatt körültekintő eljárásra intett a tanügyminiszter, a nevelőintézetek újraszervezésével viszont nem ért egyet, nem tartja hatékony megoldásnak.

Május 24-ig igényelhető a megemelt oktatási-nevelési támogatás

Április elején megjelentek a nemzetpolitikai államtitkárság Szülőföldön magyarul programjának idei felhívásai, amelyek értelmében az eddigi 22

400 forintról 100 ezer forintra emelkedik a külföldi magyar gyerekek oktatási-nevelési támogatása. A cél, hogy a szülők magyar tannyelvű iskolába írássák a gyermekeket, akik így nagyobb eséllyel tartják meg magyar identitásukat – írta az *MTI*. A juttatást mindig az adott tanév után folyósítják, a megemelt összeget még idén, a tervek szerint augusztus–szeptemberben megkapják az érintett családok. A támogatást azok az erdélyi, felvidéki, vajdasági, kárpátaljai, horvátországi és muravidéki bölcsődések, óvodások, általános és középiskolás diákok, valamint főiskolai és egyetemi hallgatók kaphatják, akik szülőföldjükön magyar nyelvű oktatásban, nevelésben vesznek részt. A felhívások elérhetőek a www.kulhonimagyarok.hu és www.bgazrt.hu honlapokon. A támogatási kérelem utolsó postáraadási dátuma 2023. május 24.

OTDK Marosvásárhelyen

A Kárpát-medence 17 magyar felsőoktatási intézményéből gyűlték össze a jövő tudósai a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karán 2023. április 16–19. között, hogy összemérjék tudásukat a 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Informatikatudományi Szekciójába. Amint az egyetem közleményében olvasható, a hallgatók által bemutatott 125 dolgozat nehéz feladat elé állította a zsűri tagjait az értékelés során, a magas színvonalú pályamunkák között összesen 71 díjat osztottak ki. „2023-ban egy újabb mérőföldkövet jegyezhet a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem: első ízben tette fel magát szekciónszervezőként arra a térképre, amelyen a magyar felsőoktatásban továbbtanuló legjelesebb hallgatók mérik össze tudásukat” – emelte ki beszédében Farkas Csaba, a házigazda intézmény informatikai hálózatokért és kommunikációért felelős rektorhelyettese. Saját első konferenciaélményeit felidézve hozzátette, reméli, hogy minden olyan résztvevő, aki első ízben látogatott Erdélybe, a rendezvény végére bátran kijelentené, „nem utoljára” járt itt.

K. E.